

GENERALI

GENERALNI SPONZOR
83. MEĐUNARODNOG
POLJOPRIVREDNOG SAJMA

Generali nagrađuje!

Osiguraj i osvoji!

GLAVNA NAGRADA
Traktor Deutz Fahr AGROLUX 50 EI 2WD
sa kabinom

generali.rs

PHILIP DUŠEĆI

NIJE VAŽNO GDE, VAŽNO JE NA ČEMU...

philip
Filipović Co.

Jarački put bb
22000 Sremska Mitrovica
+381 22 624 665
www.duseciphilip.com

**hrana
produkt**

hrana bez mana!

www.hranaprodukt.com

Tel: 022/650-027, 650-033

SREMSKA Godina V • Broj 86 • 29. april 2016. • cena 40 dinara

сремске
НОВИНЕ

POLJOPRIVREDA

PLANNOVI

Foto: M. Mileusnić

Poljoprivrednik Vojin Stepančević iz Sida ima pedesetak jutara svoje zemlje i tovi više od 20 goveda. Njegovi planovi su da dođe do sto hektara vlastite zemlje i stotina goveda, jer smatra da samo u takvim okolnostima jedna porodica može da živi sasvim solidno.

Za to mu je, tvrdi, neophodna pomoć države i dodaje da se plaši da bi, na način kako je uništena industrija, isto tako mogla biti uništena i poljoprivreda.

Strana 20.

U OVOM BROJU

ODJECI PROTESTA
POLJOPRIVREDNIKA:

**Ne traže preko
hleba pogače** Strana 2.

KAKO POMOĆI SOCIJALNO
UGROŽENIMA NA SELU:

Solidarnost, pre svega

Strane 6 – 7.

Jankovic-Mes
klanica i prerada mesa
Lačarak, Železnička 40, Tel/Fax: 022/671-006
www.jankovic-mes.co.rs

**Честитамо ускршње
и првомајске празнике!**

SMS MALI OGLASI 063/8526-021

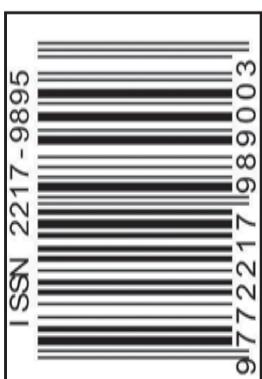
LAČARAK

TRAGOM ZANIMLJIVOG EKO – PROJEKTA

Eko-bašte

Strana 11.

**ПОЉОПРИВРЕДНА СТРУЧНА
СЛУЖБА • Сремска Митровица •**
Светог Димитрија 22

**produktna berza ad
novi sad**

"Produktna berza" AD, Novi Sad, Bulevar oslobođenja 5
Tel: 021/442-935, fax: 021/442-931, 443-457, 442-932
E-mail: nsberza@eunet.rs, www.proberza.co.rs

od 18.4. do 22.4. 2016.

**Rast cene
kukuruza**

**Rast cena
na svetskim
berzama**

Ne traže preko hleba pogače

Poljoprivrednici sa skupa uputili tri zahteva Vladi Srbije sa ciljem razrešenja nekih nepoznanica u poljoprivrednoj proizvodnji

Učestvujući na nedavnom protestnom okupljanju poljoprivrednika u Sremskoj Mitrovici **Goran Čupić** iz Salaša Noćajskog, hteo je da doprinese da se poljoprivredni proizvođači oglaše i dignu svoj glas zbog svega što se događa u Srbiji, a vezano je sa poljoprivredom.

- Hoćemo da se oglasimo zbog cene otkupa stoke, jer je cena goveda sada 1,9 evra, a bilo je 2,10 evra, pala je i cena teladi. Kada zatvaraš ne znaš ništa: ni kome ćeš prodati, ni po kojoj ceni, ni kada će to biti, a ni da li će biti subvencija za stoku? Ja ih prošle godine nisam imao, jer sam tek ubacio stoku u tov. Sada kad sam je predao, podneo sam zahtev za sodbijanje ubvencije i čekam novac. Dokle? Ne znam - kaže Komnenović. **Boško Komnenović**, poljoprivrednik iz Martinaca dodaje kako ga plaši aktuelno stanje u stočarstvu i poljoprivredi uopšte.

- Ne vodi se uopšte briga o toj privrednoj grani koja nas hrani i dobar deo proizvoda izvozi. Radim, a ne isplati nam se. Hranio sam 300 komada svinja, imao sam 30 bikova, a sada sam se tog posla

Zlatan Đurić, predsednik Unije

okanuo pa neću da kupim ni prase, ni bika. Bavim se samo ratarstvom, a tek od toga neću imati ništa. Mnogo je onih koji su se odrekli bavljenja stočarstvom zbog uslova koji ga prate - kaže Komnenović.

Protestno okupljanje zbog zbog katastrofalno loše situacije u agraru naročito stočarstvu, zbog loših poteza resornog ministarstva i prepuštanja seljaka samih sebi organizovala je Unija poljoprivrednih proizvođača sremske Mitrovice. **Zlatan Đurić**, predsednik ove Unije dodaje kako je lošoj situaciji u poljoprivredi najviše

Okupljanje u Sremskoj Mitrovici

kumovalo nekompetentno Ministarstvo poljoprivrede jer je svojim lošim potezima i merama dovelo do ogromnog nezadovoljstva poljoprivrednika koji su dovedeni na rub egzistencije.

- Od Vlade Srbije zahtevamo da hitno uvede privremenu meru zabrana uvoza do kraja 2016.godine za živu stoku za klanje, meso i mesne prerađevine, mleko i mlečne proizvode, voće i povrće, izuzev južnog voća; da povuče predlog preporuke lokalnim samoupravama da uzurpatorima poljoprivrednog zemljišta u državnoj svojini omoguće njegovo izdavanje na osnovu vansudskog poravnjanja i da ih po zakonu kazne; da hitno smeni sve načelnike Uprave za veterinu koji su najviše kumovali nekontrolisanom uvozu i doveli naše stočarstvo u kolaps - naveo je zahtev Zlatan Đurić.

Da je seljak posebno onaj sitniji proizvođač doveden do ivice opstanka smatra i poljoprivrednik iz Martinaca **Milenko Vučković**. - Gasimo se zbog pogrešnog sistema u državi kada je poljoprivreda u pitanju. U državi je tokom 2015. godine uveženo 2,2 miliona živih svinja, stotine hiljada tona mesa kome je prošao

Boško Komnenović iz Martinaca

rok trajanja i pitam kome to odgovara i da li je neko zato odgovarao. Cena svinja je 105 a nas oni koštaju do 140 dinara. Sve je jasno kao dan - kaže Vučković i nastavlja kako odgaji 350 svinja u svom tovilištu, a sa ovim otkupnim cenama je na čistom gubitku. Računica pokazuje da će samo ove godine izgubiti oko devet hiljada evra. Ali, Vučković ima i drugi problem. Uz svojih pet hektara zemlje koje obrađuje, na licitaciju je po pravu prečeg od grada dobio 16 hektara državne zemlje na zakup od godinu dana: za deset hektara prve klase kaže platio je 4.400 evra, ali kad je došlo do deobe drugi su prvoklasnu zemlju koja je trebalo da Vučković obrađuje, a njemu je dodeljena peta klasa zemlje. On očekuje da se ova nepravda hitno ispravi jer je za otplatu zakupa podigao kredit i stavio hipoteku na kuću.

Nezadovoljan je i **Momčilo Hajduko- vić** iz Kuzmina, koji ima farmu sa 150 krava muzara, a zbog niske otkupne cene mleka razmišlja da krave proda i prestane sa mlekarnom. Da je mlađi, otišao bi iz zemlje jer ovde nema života za seljaka, kaže Ovaj Kuzminac.

Odgovor

Okupljeni na mitrovačkom glavnom trgu nisu odgovore na tri postavljena pitanja dobili u roku od 48 sati, ali će ih organizatori skupa dobiti makar naknadno. Kako nam je potvrdio predsednik Unije poljoprivrednih proizvođača Sremske Mitrovice Zlatan Đurić, uskoro se može očekivati sastanak i razgovor na aktuelne teme sa najpozvanijima za poljoprivredu u državi. Bar tako je, posle skupa, nagovešteno iz Beograda.

Dr Miladin Ševarlić

Okupljenjima se na trgu u Sremskoj Mitrovici obratio prof. dr **Miladin Ševarlić**, koji je izneo podatke da je u periodu između dva popisa poljoprivrede, onom između 2002. i 2012.godine, u Srbiji nestalo čak 150.000 porodičnih poljoprivrednih gazdinstava, a ova kva "eutanazija" seoskih domaćinstava u ovako kratkom roku nije zabeležena nigde u svetu.

- Imamo 500 praznih sela u zemlji, a Vlada ne čini ništa da unapredi položaj seljaka. Štaviše, najpre su smanjili subvencije sa 100 na 20 hektara, pa smanjili subvencije sa 12.000 dinara na 4.000 po hektaru. Vlada seljacima ne daje regres na dizel gorivo, pomaže stranim investitorima, a mladi poljoprivrednici ostaju bez pomoći, dok 4.000 nezaposlenih agronoma čeka posao - rekao je uz ostalo, dr Ševarlić.

S.Đ. - S.I.N.

Milenko Vučković iz Martinaca

Goran Čupić iz Salaša Noćajskog

POGLEDI

Kad poljoprivredni kombinat i železara vrede isto

Kad neko plati PIK „Bečej“ 45,5 miliona evra, a (neko, čitaj Kinezi) za Železaru da 46 miliona evra logično se nametne pitanje u čemu je trik. Da li je moguće da čeličana vreda kao propali poljoprivredni kombinat? Odgovor se ne krije u logici već u ekonomiji. U ovom trenutku u ovoj zemlji vrede isto i PIK i Železara, a čak bi se moglo reći da su Kinezi čeličanu preplatili. Miodrag Kostić i njegova MK grupa, kupujući nekadašnji poljoprivredni gigant, bečejski PIK, kupili su imovinu, to jest njive, (dobili na obradu i velike državne površine) a Kinezi će morati da uloze novac, znanje, tržište i ogrom-

ne marketinške resurse kako bi Železaru učinili rentabilnom. Uz to moraću da daju najmanje 300 miliona evra da bi kompanija postala konkurentna jer, jasno je, cilj kineske kompanije je da preko periferije prodru na tržište Evrope. PIK „Bečej“ je prodat sa 2.908 hektara zemljišta sa centrom za doradu semena, mešaonicom stočne hrane, silosima skladišnog kapaciteta 44.500 tona, krupnom i sitnom mehanizacijom. Radna jedinica „Svinjarstvo“ ima šest objekata na farmi kapaciteta 4.600 krmača i 4.390 naz-imica, što omogućuje proizvodnju do 100.000 tovljenika godišnje dok radna jedinica

„Govedarstvo“ raspolaže sa dve farme kapaciteta 1.950 krava i proizvodnjom mleka do 12 miliona litara godišnje. Prodata je i „Flora“, fabrika za preradu povrća, ribnjak od 666 hektara, kao i restoran „Ribnjak“ i poslovni prostor u „Master centru“ Novosadskog sajma. Sve to je otišlo za 45,5 miliona. Da je kupio samo njive, ispalio bi da je Kostić hektar platio oko 15.000 evra, a da je silose, „Floru“, staje i poslovni prostor u Mas-ter centru Sajam dobio fraj. Pa koje bolje prošao, Kostić ili Kinezi? Teško je prosuditi. Teško je zapravo i porediti ova dva primera, ali prosto, interesantno je to što je jed-

no posrnulo poljoprivredno preduzeće uz rame železari sa preko pet hiljada radnika i predviđenom proizvodnjom teškom dva miliona tona. Da je poljoprivreda u Srbiji, barem za domaće tajkune, jedini isplativ biznis jasno je ako se osvrnemo malo unazad. Kupovali su naši biznismeni i rudnike i fabrike i brodogradilišta i hemijske i tekstilne i razne druge industrije ali su na čvrstim nogama samo oni koji su ušli u poljoprivredu. Razlika je u tome što su Kinezi obećali da svi radnici, njih više od 5.000 ostaju na svojim radnim mestima, dok je od 1.300 radnika u „Bečuju“ njih 600 ostalo na ulici! To se već oseti u Bečuju, ti radnici

nemaju prihoda, pa je znatno manji pazar u maloprodaji. Čak se ističe da će Bečej, uskoro biti grad gladnih i siromašnih, a nalazi se u srcu vojvođanske žitnice. I to je rezultat jedne od poslednjih velikih privatizacija u agraru (preostalo je još da se proda PKB...). Sa PKB to ne bi trebalo činiti jer, on je građen da bi proizvođio hranu za Beograd, koji je danas tržište od dva miliona potrošača! Kombinat bi mogao dobro da posluje kroz snabdevanje tog tržišta i da ostane državno preduzeće. Uostalom, u Izraelu sva zemlja je u državnom vlasništvu i takva preduzeća, pa svi dobro posluju i žive!

B. Gulan

OSNIVAČ I IZDAVAČ: NIPD "Sremske novine" d.o.o. Sremska Mitrovica
• Trg vojvođanskih brigada broj 14/II • DIREKTOR: Dragan Đorđević

• GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK: Živan Negovanović
• DIREKTOR MARKETINGA: Zlatko Zrilić TEHNIČKI UREDNIK: Marko Zrilić • REDAKCIJA: Svetlana Đaković, Miroslav Ninković, Marija Balabanović, Sanja Mihajlović, Stevo Lapčević, Miłan Mileusnić (fotoreporter), Gordana Majstorović • MARKETING: 063/8526-021
• ŠTAMPARIJA: DOO MAGYAR SZO KFT OJ Štamparije "Forum" Novi Sad • E-mail: poljoprivreda@sremskenovine.co.rs
TELEFON/FAX: 022/610-144 • RegistarSKI broj NV000659

CIP - Katalogizacija u publikaciji
Библиотека Матице српске, Нови Сад
63(497.113)

Sremska poljoprivreda / glavni i odgovorni urednik Živan Negovanović.
- God. 1, br. 1 (okt. 2012) - - Sremska Mitrovica: Sremske novine, 2012-. - Ilustr.; 46 cm

Dva puta mesečno.
ISSN 2217-9895
COBISS-SR-ID 273701127

BEOGRAD • NABAVKA NOVIH 30 METEOROLOŠKIH STANICA

Efikasnije suzbijanje biljnih bolesti i štetočina

Automatske meteorološke stanice su možda najvažniji alat u adekvatnoj prognozi i praćenju štetnih organizama

Ministar poljoprivrede i zaštite životne sredine prof. dr **Snežana Bogosavljević Bošković** najavila je nabavku 30 novih meteoroloških stanica i angažovanje dodatnih asistenata savetodavaca u cilju još efikasnijeg funkcionisanja prognozno izveštajne službe (PIS).

Kako je saopštilo Ministarstvo poljoprivrede, ministarka Bogosavljević Bošković je podsetila da PIS, čije usluge poljoprivredni proizvođači mogu da koriste besplatno putem SMS poruka, obuhvata dva segmenta – prognozu pojave biljnih bolesti i praćenje biljnih štetočina, a Ministarstvo poljoprivrede i zaštite životne sredine pridaje veliki značaj razvoju te službe iz više razloga.

Korišćenjem informacija PIS-a i pravovremenom zaštitom bilja povećava se efekat tretiranja, smanjuje broj prohoda prskalice, povećava prinos što dovodi do snižavanja troškova poljoprivredne proizvodnje i povećanja profita – objasnila je ministar prilikom obilaska poljoprivrednog dobra Hrastovača u Kličevcu.

Drugi efekat je da pravovremena zaštita u velikoj meri smanjuje količinu hemikalija kojom se tretiraju biljke što ima neprocenljiv uticaj na zdravlje potrošača, istakla je Bogosavljević Bošković.

Zbog toga je planirano da u ovoj godini bude nabavljeno 30 novih meteoroloških stanica koje će biti poverene na upravljanje i korišćenje poljoprivrednim saveto-

Ministarka Bogosavljević Bošković: Nabavka nmeteoroloških stanica izuzetno važna investicija

davnim stručnim službama. U tom smislu ćemo u narednom periodu angažovati i po dva asistenta savetodavca u svakoj poljoprivrednoj-savetodavnoj službi za poslove PIS-a – najavila je Snežana Bogosavljević Bošković.

Ona je ukazala na važnost i praktičan značaj meteoroloških stanica, jer poljoprivrednici zahvaljujući njihovom korišćenju, blagovremeno dobijaju podatke o prognoziranju pojavi biljnih bolesti i štetočina.

Bogosavljević Bošković je dodala da je važno da poljoprivredne savetodavne stručne službe na vreme

informišu poljoprivrednike kada je optimalno da izvrše zaštitu, odnosno tretman zasejanih useva, jer štetni organizmi imaju stadijume u svom razvoju u kojima su različito osetljivi na sredstva za zaštitu.

Zbog toga smatram da je nabavka novih meteoroloških stanica izuzetno važna investicija Ministarstva poljoprivrede i zaštite životne sredine kojom ćemo pokriti značajan deo teritorije Republike Srbije. Cilj nam je da pomognemo poljoprivrednicima da smanje broj tretmana, povećaju efikasnost upotrebljenih tretmana, prinose i samim tim

Obrada u Novom Sadu

Direktor Uprave za zaštitu bilja **Nebojša Milosavljević** je napomenuo da se svi podaci prikupljeni putem agrometeoroloških stanica, kao i korišćenjem ostalih alata

– feromonskih klopki, hvatača spora i svetlosnih lampi obrađuju u centru za PIS u Novom Sadu, putem posebnog informacionog sistema.

prihode od kultura koje gaje i da nemamo bespotrebna tretiranja jer ona znače veći sadržaj hemijskih sredstava u plodovima – zaključila je Bogosavljević Bošković.

Direktor Uprave za zaštitu bilja **Nebojša Milosavljević** ukazao je da su agrometeorološke ili automatske meteorološke stanice možda najvažniji alat u adekvatnoj prognozi i praćenju štetnih organizama, napomenuvši da su drugi alati feromonske ili lovne klopke i svetlosne lampe.

Zahvaljujući tim alatima, obezbeđujemo pravu informaciju poljoprivrednicima o pojavi štetnog organizama i vremenu tretiranja – kazao je Milosavljević i dodao da je bitno ne samo pravovremeno koristiti adekvatno sredstvo, već i način njegovog korišćenja.

Dajemo preporuku kojim sredstvima treba da tretiraju određeni štetni organizam. Cilj nam je ne samo da smanjimo broj tretmana, već da obezbedimo i kvalitet i bezbednost proizvoda u ratarstvu,

ali i voćarstvu, povrtarstvu i ostaloj biljnoj proizvodnji – naglasio je Milosavljević.

Svaki proizvođač koji je zainteresovan za ovakvo praćenje štetnih organizama, može putem SMS poruke da dobije informaciju koja je njemu bitna s obzirom na kulturu koju uzgaja, i to ne samo o pojavi štetnog organizma, već i sredstvu koje treba koristiti za njegovo suzbijanje – rekao je Milosavljević.

Direktor poljoprivredne savetodavne i stručne službe Požarevac **Aleksandar Stojanović** kazao je da je ta služba jedna od 34 službe na terenu koje rade sa meteo stanicama.

Pratimo pojavu i prognozu bolesti i štetočina, zainteresovani poljoprivrednici mogu se javiti službi i dobijati na vreme preporuku o pojavi i načinu i vremenu tretiranja i suzbijanju – naveo je Stojanović, ponovivši da je pomenuta usluga besplatna za sva registrovana poljoprivredna gazdinstva.

S. P.

DANILO GOLUBOVIĆ DRŽAVNI SEKRETAR ZA POLJOPRIVREDU

Siguran kvalitet mleka

Tačno će se znati kvalitet mleka koje isporučuju i ni u kom slučaju stočari neće biti oštećeni. Bilo je primera da se mlekare i laboratorije dogovore i to uvek ide na štetu proizvođača, i vreme je da se ta praksa prekine

Da stižu bolja vremena za stočare najavljuju iz Ministarstva poljoprivrede. Posle skoro godinu dana od početka rada Nacionalne referentne laboratorije uskoro će sa radom početi Laboratorija za analizu kvaliteta mleka.

Sa ispitivanjima je najpre počela fitosanitarna laboratorija, a sa radom bi, uskoro, trebalo da počne i laboratorija za ispitivanje kvaliteta sirovog mleka. To je veoma važna stvar za sve naše stočare, ali i nas u ministarstvu, kaže Danilo Golubović državni sekretar za poljoprivredu.

Naši stočari veoma dobro znaju šta znači kada im mlekare ili pojedine laboratorije urade analizu. Početkom rada ove laboratorije tačno će se znati kvalitet mleka koje isporučuju i ni u kom slučaju neće biti oštećeni. Bilo je primera da se mlekare i laboratorije dogovore i to uvek ide na štetu proizvođača, i vreme je da se ta praksa prekine. To će biti vrlo brzo jer nabavljena je i nova oprema, stručne kadrove imamo i pitanje je dana otvaranja te laboratorije – tvrdi Golubović.

U višegodišnjim planovima razvoja stočarstva svakako je i ukidanje premija za mleko.

Danilo Golubović

Ono što stočare očekuje je postepeno ukidanje premija koje će biti isplaćivane samo za prvu i ekstra kategoriju mleka, da bi kada se steknu uslovi za to one u potpunosti ukinule. To ne znači da će novac koji je bio namenjen premijama za mleko biti utrošen za nešto drugo. Ulaskom naše zemlje u Evropsku uniju premije će biti isplaćene po grlu. Sve to će se dešavati postepeno i otvaranje Laboratorije za analizu kvaliteta mleka u tome ima veliki značaj – kaže Danilo Golubović.

Brojne su prednosti otvaranja Laboratorije za analizu kvaliteta mleka, a jedna od njih je svakako i analiza patogena i virusa i to na najvišem stručnom nivou.

Pored toga u toj laboratoriji obavljace se i kontrola aflatoksina što je veoma značajno, ako se prisetimo situacije od pre nekoliko godina kada smo svi bili u problemu. Takve stvari se više ne smeju događati, jer veliki broj naših poljoprivrednika živi isključivo od stočarstva i proizvodnje mleka i mlečnih proizvoda – kaže Golubović. On dodaje da će cene analize u Laboratoriji biti daleko pristupačnije od onih koje nude drugi i to će biti još jedna povoljnost za stočare.

Nedostatak Nacionalne referentne laboratorije bilo je kost u grlu nadležnim institucijama proteklih deset i više godina. Tek prošle godine otvorena je Direkcija, a sa ispitivanjima je prvo počela fitosanitarna laboratorija. Pre skoro godinu dana govoreno je kako je to istorijski trenutak za Srbiju, a pohvale su napokon stigle i iz Evropske unije koja je u otvaranje Nacionalne referentne laboratorije uložila blizu devet miliona evra.

Z. M.

KUKUJEVCI • NA POLJIMA U SREMU

Presada rane sorte paprika

Za dobar rod potrebna dobra agrotehnika

Počela je presada rane sorte paprika na oranicama u Sremskoj. Vremenske prilike pogoduju ovim radovima, nakon čega sledi zalivanje. Završetak radova se očekuje u narednim danima što je od veoma važnog značaja kako bi se dobio dobar prinos.

Rani rasad iznosi se u polje kad vreme dovoljno otopli i prestane opasnost od pojave kasnih prolećnih mrazeva. Najbolje je da se paprika rasađuje po tihom i oblačnom vremenu. Pikirani rasad ne treba čupati već ga lopaticom ili rukom prihvatiti tako da na korenu ostane što više zemlje kao što su to učinili proizvođači iz Kukujevaca. Zbog toga se jedan dan pre rasađivanja leja sa rasadom dobro zalije.

Za mašinsku sadnju ne može se upotrebiti i prerasli rasad. U zavisnosti od načina navodnjavanja i priprema različitih načina nege paprika se sadi u tzv. brazde ili na ravnu površinu. Biljke se sade na razmaku 40 x 30 cm ili 30 x 30 cm. Pri takvoj gustini sadnje moguća je samo ručna nega useva. Sadnja u brazde je znatno pogodnija kada se paprika gaji na većoj površini.

Nakon presade paprike ono što sledi je navodnjavanje sistemom kap po kap što se čini prilikom rasađivanja. Sledeće zalivanje je prema potrebi što se određuje prema vremenskim prilikama kada su temperature veće kako bi se dobila dovoljna količina roda paprika.

RTV – Tanjug

GOLUBINCI • FIRMA „BOGOJEVIĆ“ BAVI SE PROIZVODNJOM JEDNODNEVNIH PILIĆA

Snabdevaju tržište Srbije

U savremeno opremljenoj inkubatorskoj stanici proizvedu oko 700.000 jednodnevnih pilića godišnje - Roditeljska jata rase Ros 308 uvoze iz Mađarske

Porodica Bogojević iz Golubina- ca privatnim poslom počela je da se bavi 1992. godine. Krenuli su s mešaonom stočne hrane i kako se biznis razvijao, 2007. godine napravili su objekte za matično jato i inkubatorsku stanicu za proizvodnju jednodnevnih pilića. Ovu firmu vodi vlasnica **Marica Bogojević** sa sinom **Oliverom**, dok kćerka **Sonja** radi u Novom Sadu. Sa njima još šest stalno zaposlenih radnika brinu o roditeljskim jatima petlova i kokošaka i proizvodnji jednodnevnih pilića. Svake godine preko 3.000 pilića za roditeljska jata rase Ros 308 uvezu iz Mađarske od kojih se dobijaju jaja za proizvodnju jednodnevnih pilića koji se, kako reče komercijalista u ovoj firmi **Sava Jovanović**, plasiraju širom Srbije.

U inkubatorskoj stanici Bogojević, odakle se snabdevaju poljoprivredne apoteke i tovljači živine, svake godine proizvede oko 700.000 jednodnevnih pilića. Proizvodnju, kako kaže vlasnica, prati Naučni institut za veterinarstvo „Novi Sad“ i Poljoprivredna stručna služba iz Sremske Mitrovice.

- Kad je zastala proizvodnja stočne hrane, tražili smo neki izlaz u nečemu što bi se povezalo s hranom koju proizvodimo. Došli smo na ideju da uvezemo roditeljsko jato i da se bavimo proizvodnjom tovnih pilića. I evo devet godina kako se time bavimo - priča Marica i nastavlja:

- Vrlo je teško i nije bog zna kako isplativo. Jedino je dobro to što se na ovom našem tržištu održavamo. Još uvek smo na tržištu, dok su se neki, recimo koji su bili stariji i veći od nas, povukli s tržišta. Mi imamo tržište, ali kupovna moć se iz godine u godinu menja, tako da se nikada ne može znati kakav će plasman biti. Na našu proizvodnju

Sava Jovanović pored inkubatora

utiče i niska cena utovljenog pileta i uvoz koje kakvog mesa. Piletina iz Argentine, Brazila, Everopske unije gde je istekao rok, stavlja se u naše samousluge i markete, ljudi kupuju ne znajući šta je, dok naši proizvođači koji tove piliće koje mi proizvodimo ne mogu da prodaju i nemaju nikakvu zaradu i zato propadaju, a zajedno sa njima i mi koji proizvodimo piliće za tov.

Marica dodaje da ta proizvodnja ni malo nije ni jednostavna, ni laka. Svake godine u junu se kupuje roditeljsko jato i njegova eksploatacija počinje od januara naredne godine. Trideset njedelja treba da prođe dok se od njega ne dobiju prve pare. Koke imaju dobru nosivost i odlično je izlegnuće pilića.

- Što se tiče proizvodnje, sve je u redu. Nema tu problema. Međutim, na cenu našeg pileta utiče i način

na koji drugi prodaju piliće. Recimo, ako ga prodaju uz vrećicu hrane, njegova je cena dinar po komadu, a to obara cenu našeg pileta - kaže vlasnica inkubatorske stanice.

Ova firma hranu za roditeljsko jato sama proizvodi s imanja vlasnika.

- Da nemamo našu zemlju, bilo bi jako teško. Ovako se to preliva iz jednog u drugo i tako se pokrívamo - objašnjava Marica.

Kad bi kupovali habričku hranu, bilo bi još mnogo teže. Kukuruz i soju proizvode što je osnovno, a ostale komponente kupuju i koriste postojeću mešaonu, tako da im to na neki način olakšava proizvodnju.

- Težak je ovaj posao i naporan, ali pričinjava mi i zadovoljstvo. Ne stižem da odem na godišnji odmor. Zadnji put sa porodicom sam bila 1991.godine, a u penziji sam devet

Inkubatorska stanica „Bogoević“

Roditeljsko jato

godina. Radila sam u „Centrosremu“ i „Gradnji“, ali od 1992.godine sam bila osnivač i direktor ove firme i iz nje sam otišla u penziju, a sada je vodi moj sin - seća se Marica i ističe značaj stabilnosti firme i redovne isplate zarada. I pored svih teškoća

koje prate ekonomiju zemlje, uz sve prilike i neprilike koje je pritiskaju, na primeru Firme „Bogoević“ iz Golubina vidi se da uporni i snalažljivi opstaju. Samo još da je malo više reda na tržištu.

G. Majstorović

GAZDINSTVA

MARADIK • JOVAN RATKOVIĆ, ZADOVOLJAN REZULTATIMA U VOČARSTVU

Dobar rod uz vrhunski kvalitet

- Kada govorimo o ulaganjima u voćarstvu, sigurno da su daleko veća nego u ostalim poljoprivrednim granama, ali zato, kada se ceo proces zaokruži, imamo dobit i dobru računicu - priča Jovan

Više od deset godina **Jovan Ratković** iz Maradika uspešno se bavi voćarstvom, odnosno proizvodnjom šljive koja je najzastupljenija, zatim kruške, trešnje i kajsije. Imajući u vidu činjenicu da je maradička zemlja itekako zahvalna za ovu poljoprivrednu delatnost, u razgovoru sa njim saznali smo da je jedan od retkih poljoprivrednika koji se ne žali na državu i koji je zadovoljan svojim poslom. Zemlje ima dosta, negde oko 20 hektara, te u vreme sezone u njegovim voćnjacima bude angažovano i do 300 radnika. Kako kaže, nije lako naći sezonce u Maradiku, pa su na ovim poslovima često angažovani ljudi iz drugih sela. Nedavno je nabavio novu proizvodnu liniju za pravljenje drvenih gajbica, pa očekuje da će posao ići uzlaznom linijom i ne skriva optimizam.

- Proizvodnja je pri kraju i verujem da ćemo u predstojeću sezonu ući osavremenjeni i sa kompletnim proizvodom koji će biti u odgovarajućoj ambalaži - počinje priču Jovan i kaže:

Jovan Ratković, voćar

- Reč je o proizvodnji tokom koje se napravi 25.000 komada gajbica za 24 sata, jer se radi o automatskoj proizvodnji i mislim da je to bilo potrebno našem tržištu.

Pored duvana, po kojem je poznat ovaj kraj Srema i koji se uzgaja u dvadesetak domaćinstava, voćarska proizvodnja je poslednjih godina veoma zastupljena, a svemu tome pogoduje odličan geografski položaj, odnosno plodna fruškogorska zemlja.

- Zaista imamo odlične uslove za bavljenje voćarstvom, a poslednja kiša koja je pala je više nego dobro došla - kaže voćar iz Maradika i navodi da sada mogu da se okrenu zaštiti voća.

- Voće je dobro cvetalo ove godine, dobro je podnelo vremenske prilike, samo još da nas posluži vreme i dalje - kaže Ratković i ograđuje se da je ipak rano prognozirati kakvi će prinosi biti, ali da se svakako nada dobrom rodu.

Većinu svojih proizvoda, kako ističe, plasira na tržište Rusije, Austrije i Nemačke i to je dobra praksa koju ne menja godinama.

- Imam sigurno tržište i do sada nisam imao problema sa plasma-

Šljiva najzastupljenija

nom, te se nadam da će tako i ostati - kaže on i tvrdi da u Maradiku uspeva voće koje daje i kvalitet i kvantitet.

- Kada govorimo o ulaganjima, sigurno da su daleko veća nego u ostalim poljoprivrednim granama, ali zato kada se ceo proces zaokruži imamo dobit i dobru računicu.

U Maradiku se veliki broj ljudi bavi voćarstvom, mnogi od njih imaju i hladnjače, pogotovo oni koji uzgajaju jabuke. Na pitanje kakvu cenu očekuje u odnosu na prošlu godinu, Ratković kaže da je rano govoriti o tome.

- Najvažnije je da rod bude dobar i kavlitetan, a onda će voće naći put do kupaca. Postoji jedan mali problem sa kojim se susrećem, a to je nedovoljan broj sezonskih radnika. Samo tokom jednog dana neophodno je od 250 do 300 radnika, jer je reč o obimnom poslu. Maradik nema kapacitete u ljudstvu, s obzirom da je u vreme branja voća aktuelan i duvan, pa moram da tražim ljude iz drugih mesta - tvrdi ovaj voćar i kaže na kraju:

- Mi smo pijaca pod vedrim nebom, samo zavisimo od vremena, dok je sve ostalo na nama. Ja sam uvek optimista, tako da se nadam dobrom i ove godine završava on.

M. Balabanović

KAKO POMOĆI SOCIJALNO UGROŽENOM STANOVNIŠTVU NA SELU

Solidarnost, pre svega

Prema podacima Centra za socijalni rad „Sava“, u mitrovačkim selima ukupno ima 2.616 socijalno ugroženih stanovnika koji primaju stalnu novčanu pomoć. Tome treba pridoneti podatak da preko polovine stanovništva gradskog područja živi na selima, čime ovaj podatak dodatno ukazuje ne samo na realno postojeći problem, nego i na sve izraženiji nedostatak empatije

Turbulentne godine u kojima je, stiže se utisak, jedina funkcija države bilo stavljanje katanaca na nekadašnje industrijske gigante, na životnu scenu dovele su armiju nezaposlenih, koja se, kada je reč o seoskim bezemljašima i sitnoposednicima, postepeno pretvarala u socijalno ugroženo stanovništvo. Ratovi za jugoslovensko nasleđe doveli su u Fruškogorska sela i Srbe iz gotovo svih delova nekadašnje zajedničke države. Udruženi sa nezaposlenima, sa staračkim starosedelačkim domaćinstvima o kojima više niko nije vodio računa, kao i sa onima koji su neodgovornost prihvatili kao stvar ličnog izbora, postali su zavisni od pomoći države i lokalne samouprave koje ih jedine drže u životu.

Na taj način, život najugroženijih je postepeno premeštan na margine sve brže svakodnevice, a njihove muke postale su deo surove statistike koje se dotiče samo kada se želi ukazati na težinu problema u kojem se kao društvo nalazimo.

Prema podacima Centra za socijalni rad „Sava“, u mitrovačkim selima ukupno ima 2.616 socijalno ugroženih stanovnika koji primaju stalnu novčanu pomoć. Tome treba pridoneti podatak da preko polovine stanovništva gradskog područja živi na selima, čime ovaj podatak

Snežana Stanisavljević

dodatno ukazuje ne samo na realno postojeći problem, nego i na sve izraženiji nedostatak empatije. Iako bi za očekivati bilo da je veći broj korisnika ove vrste pomoći u urbanom delu grada, redovnu novčanu nadoknadu u gradskim mesnim zajednicama prima 1.469 stanovnika.

- Mi se trudimo da sve naše usluge budu dostupne i seoskom stanovništvu. Socijalni i drugi stručni radnici i volonteri redovno izlaze na teren kako u gradske tako i u seoske mesne zajednice, ulazi se u porodice, a saradujemo i sa radnicima iz mesnih zajednica i mesnih kanclearija sa kojima imamo odličnu komunikaciju i od kojih dobijamo značajnu podršku i podatke, priča direktorica Centra **Snežana Stanisavljević** i dodaje:

- Porodice su prilično šarolike. Postoje pojedine mesne zajednice u kojima dominiraju Romi, ali što se tiče recimo Fruškogorskih sela, tu imamo dosta domicilnog stanovništva, dakle ne izbeglog ili bivšeg izbeglog stanovništva. Tu su oni koji možda nikada nisu dobili šansu da rade, ili su izgubili poslove u tranziciji. U Šišatovcu imamo starosedeoce, ali i izbegličko stanovništvo; u Mandelosu domicilno staro stanovništvo i oni koji su došli posle Drugog svetskog rata čine najveći deo korisnika, dok u Ležimiru dominiraju starosedeooci. Slično je i u drugim selima u kojima podjednako sprovodimo čitav niz akcija, od nabavke ogreva, preko brige o staračkim i samačkim domaćinstvima i slično.

Pomoć mesnih zajednica

Život u selima, kažu oni koji u njima provode svoje dane, sve više liči na život u gradovima. Živi se brzo, ljudi nemaju mnogo vremena ni za sebe, a posebno ne za one kojima je pomoć najpotrebnija, pa tako najugroženiji neretko ostaju neprimećeni. Život u selima je sve dinamičniji i sve je manje vremena za porodice i komšiluk. Ne samo da komšije nemaju vremena jedni za druge, već ga nemaju ni članovi uže i šire porodice koji svoje srodnike sve češće ostavljaju da se sami brinu o sebi.

Socijalna pomoć sve potrebnija

Mladen Malešević

- Dobrosusedski odnosi koji su nekada bili naročito negovani, postaju sve manje vidljivi. To je, verujem, dug koji plaćamo vremenu, ali zato nastojimo da kroz saradnju sa mesnim zajednicama

Da su seoske mesne zajednice prilično ograničene kada je u pitanju mogućnost pomaganja socijalno ugroženom stanovništvu smatra i predsednik Saveta MZ Divoš **Mladen Malešević** koji napominje da se rad sa njima najčešće svodi na jednokratnu pomoć i saradnju sa Centrom za socijalni rad

Jovan Kuzmančević

to u jako lošem stanju. Sa druge strane, mi smo uvek tu da podržimo one kojima je teško, ako neko od Divošana dođe u nelagodnu situaciju. U meri u kojoj je nama to moguće, siromašnijim licima, pre svega deci, dajemo besplatne mesečne karte za prevoz i slično, kaže Malešević.

Skromne mogućnosti da pomogne svojim siromašnim meštanima ima i Mesna zajednica Šuljam, čiji prvi čovek **Goran Ostojić** napominje da sela nemaju dovoljno budžetskih sredstava koja bi mogla da iskoriste u te svrhe.

- Sa druge strane, ako ćemo pravo, meni kao predsedniku Saveta niko se u skorije vreme nije ni obraćao za pomoć. U par navrata jesmo pomagali, ali to je bila skromnija pomoć koju možemo da organizujemo. Ono što jesmo sakupljali bila je pomoć za Jamenu, pa smo tako za ovo selo poslali oko 100.000 dinara što u novcu, što u poljoprivrednim proizvodima, kaže Ostojić i dodaje: - Što se tiče samih meštana Šuljma, najveći broj njih ili je u Mitrovici gde radi ili je zauzet svakodnevnim svojim poslovima, brine svoje probleme i verujem da ni nemaju svi dovoljno vremena da se bave socijalno ugroženim porodicama. Međutim, kao predsednik Saveta i lično u svoje ime mogu da kažem da ću, ukoliko se neko sa ozbiljnim problemom obrati za pomoć učiniti sve

rešimo najakutnije probleme. Tako smo nedavno rešavali pitanja stambenog prostora za jednu izbegličku porodicu u Grgurevcima i pomogli drugu u Šuljmu. U Grgurevcima sređujemo krov na kući, pa je porodica zahvaljujući Savetu smeštena u seosku kuću odakle će biti vraćena u svoj dom kada se posao realizuje do kraja, kaže Snežana Stanisavljević uz napomenu da su mesne zajednice posebno aktivne kada je u pitanju briga o starijim osobama, staračkim domaćinstvima, kao i o onim licima koja izraze želju za staračkim domovima.

Da su seoske mesne zajednice prilično ograničene kada je u pitanju mogućnost pomaganja socijalno ugroženom stanovništvu smatra i predsednik Saveta MZ Divoš **Mladen Malešević** koji napominje da se rad sa njima najčešće svodi na jednokratnu pomoć i saradnju sa Centrom za socijalni rad.

- Mi u selu imamo dve slobodne kuće u koje smo obično smestili socijalno ugroženo stanovništvo. Međutim, ma koliko to bilo humano morali smo prekinuti sa tom praksom, jer su nam ti naši meštani obično ostavljali velike dugove koje nismo mogli pokriti papirološki, nego smo ih morali plaćati. Trenutno razmišljamo o rušenju tih kuća jer su uz sve

Sve je više zapuštenih domova

Broj korisnika stalne novčane pomoći po naseljenim mestima

Selo	Broj porodica	Broj korisnika
Lačarak	230	596
Kuzmin	59	151
Martinci	87	212
Mačvanska Mitrovica	167	441
Bešenovo	10	19
Bosut	22	42
Veliki Radinci	35	89
Grgurevci	27	59
Divioš	27	69
Zasavica	54	138
Jarak	63	190
Nočaj	46	106
Ravnje	42	86
Radenković	31	79
Salaš Nočajski	23	44
Sremska Rača	20	50
Stara Bingula	5	5
Šašinci	33	76
Šuljam	14	26
Čalma	26	47
Ležimir	27	52
Mandelos	14	30
Šišatovac	7	14

Pomoć je uvek dobrodošla

Prepoznamo te ljude, oni nisu nevidljivi za nas i podržaćemo svakoga ko bude rešio da konkretno pomogne kada je najpotrebnije

što mogu da pomognem. Da li ću u tome uspeti, ne znam, ali da ću se potruditi, to sigurno hoću.

Zajedništvo kao preventiva

Izgradnja osećanja solidarnosti sa drugima je, smatra Snežana Stanisavljević najbitniji aspekt borbe protiv siromaštva. Izgradnja svesti o tome da treba biti human, dodaje ona, značilo bi da će se i situacija kod najnemoćnijih poboljšati. - Jako je važan stalni rad na podizanju porodične solidarnosti na viši nivo. Onog momenta kada nemoćni roditelj padne i smesti se u bolnicu, ka nama idu hitni zahtevi za smeštanje u domove, kao da deca žele da se što pre oslobode svojih bližih i daljih srodnika. Takođe bi bilo korisno i od velike pomoći kako Centru, tako i ugroženim da se problemi, koliko je moguće, rešavaju i u samim selima. Naravno, to ne znači da sela mogu u korenu da saseku problem, ali mogu da ukažu na isti ili da pripreme teren kako bi državi bilo lakše, kaže direktorica.

- Mesne zajednice nemaju svoja sredstva iz kojih bi mogle da po-

mognu, ali se trudimo da budemo od koristi Centru za socijalni rad i da sva lica kojima je pomoć potrebna omogućimo da stupe u kontakt sa nadležnima. Ono što treba reći jeste da mi prepoznamo te ljude, da oni nisu nevidljivi za nas i da ćemo podržati svakoga ko bude rešio da konkretno pomogne kada je najpotrebnije, kaže **Jovan Kuzmančević**, predsednik Saveza Mesne zajednice Ležimir.

- Važno je da shvatimo da smo svi deo jedne zajednice i da će zajednici biti bolje samo ukoliko budemo činili nešto što će biti dobro za sve. Vremena su teška, živi se brzo, na momente čak i prebrzo, ali potrebno je usporiti malo, osvrnuti se oko sebe i pogledati svoje bližnje kojima je pomoć najpotrebnija. Moguće je, ali nije dobro da stariji i socijalno ugroženi stanovnici naših sela neprimećeni čekaju pomoć u hrani, kada znamo da se barem zdrava hrana još uvek može pronaći u gotovo svakom seoskom, a pogotovo fruškogorskom domaćinstvu koje makar malo privređuje, zaključuje i Snežana Stanisavljević.

S. Lapčević

INDIJA • NASTAVLJAJU SE KONKURSI ZA POLJOPRIVREDNIKE

Drugi krug dodele sredstava

Polovinom aprila predstavnici Agencije za ruralni razvoj opštine Indija potpisali su u zgradi opštine Indija 39 ugovora poljoprivrednicima sa područja opštine Indija. Reč je o poljoprivrednim proizvođačima koji su ostvarili pravo na podsticaje iz opštinskog fonda za poljoprivredu namenjene nabavci priključne mehanizacije. **Nemanja Čorak**, direktor Agencije je tom prilikom istakao da je podneto 39 zahteva za priključnu mehanizaciju kao i za veštačko osemenjavanje i pčelarstvo. Nakon prvog kruga, ovih dana se vrši presek stanja, te poljoprivrednike očekuju nova sredstva.

- Prvi presek je urađen na osnovu opštinskih konkursa 7. aprila kada su odobrena 32 zahteva za priključnu

mehanizaciju, pet zahteva za osemenjavanje i dva zahteva za pčelarstvo. Reč je o sredstvima u ukupnom iznosu od 5,9 miliona dinara kaže direktor i podseća da su sredstva uplaćena poljoprivrednicima na njihove račune.

- Mi smo obavili terensku kontrolu i obišli poljoprivrednike da vidimo da li su zadovoljni. Drugi presek smo obavili 26. aprila, s tim što je kod konkursa za nabavku priključne mehanizacije došlo do utroška sredstava. Utrošeno je ukupno 6,5 miliona dinara, koliko je i bilo planirano na osnovu konkursa, tako da će nažalost biti nekoliko prijavitelja koje nećemo moći prihvatiti. U svakom slučaju njih ćemo odmah uputiti na Upravu za agrarna plaćanja, s obzirom da je poznato da su kod njih otvoreni takođe konkursi za priključ-

Nemanja Čorak, direktor Agencije

nu mehanizaciju i moći će da podnesu zahteve.

- Najveće interesovanje sada vlada za konkurse koji se odnose na osemenjavanje, imamo puno zahteva i sigurno je da će ih biti između 15 i 20 - ističe Nemanja Čorak i dodaje da je za celu godinu u skladu sa Programom podrške sprovođenju poljoprivredne politike i politike ruralnog razvoja opštine Indija i raspisanih konkursa predviđeno iz budžetskog fonda 20 miliona dinara.

- Vidimo da su naši poljoprivrednici veoma zadovoljni, jer njima svaka vrsta pomoći dobro dođe i koliko imamo informacije sa terena veoma su zainteresovani i raspituju se za konkurse - kaže direktor na kraju razgovora.

M. Balabanović

Sa prvog potpisivanja ugovora

GAZDINSTVA

ŠAŠINCI • U POSETI RATARU I STOČARU MILOŠU MALENKOVIĆU

Ljubav bez računice

Osmočlana porodica, tri generacije, složni, posvećeni jedni drugima, i ljubavi prema zemlji. To je domaćinstvo koje vodi **Miloš Malenković**, koji je, kao i svoji preci, nastavio da jede onaj težački, seljački hleb, koji rađa od zrna koje sam zaseje. Ovaj uzorni zemljoradnik, na 12 hektara vlastitog poseda i 4 hektara koje obrađuje u zakupu, seje kukuruz, pšenicu, ječam, tritikale, ali se bavi i stočarstvom. Za razliku od mnogih, Miloš ne odustaje od gajenja stoke, nego naprotiv, širi svoje stado.

- To je tradicija u mojoj porodici. Sada smo to malo proširili sa kravarstvom, i od nekoliko krava nekada, danas uzgajam 27 grla rase crveni i crni holštajn. Ma kako zvučalo, još uvek mislim da uzgoj krava daje nekakvu sigurnost. Nijedan posao u poljoprivredi nije lak, ali uz ljubav i marljiv rad, sve se može. Rano se ustaje, stoka mora da se namiri, štale očiste, pa dalje na poslove koji čekaju na njivi, priča Miloš, dok domaćica nudi sremačku šarenu mesnu pradu, i vruću gibanicu.

Uložio je rad, znanje, i sredstva kako bi obezbedio što optimalnije uslove za uzgoj stoke, i osavremenio proizvodnju mleka.

- Imamo vakum vodove za mužu krava, pojilice, sve je automatski. Ulog nije bio mali, ali spram truda koji bi morao da se uloži, isplati se. U zavisnosti od laktacije, broja muznih krava, dnevno dobijamo od 100 do 150 litara mleka, koje predajem „Imleku“. Imamo tu sreću da saradujemo sa ovom kompanijom, koja je dobro organizovana, stabilna, i rekao bih, i najjača. Ono što je i najbitnije za proizvođača mleka, plaćanje je uredno i na vreme, a i cena je najbolja. Kreće se do 40 dinara, a reći ću vam da mnoge privatne mlekare daju 25 do 30 dinara, što je nikakva cena. Ne žalim se,

Stočar Miloš Malenković

ali voleo bih i da građanima mleko u prodavnici ne bude skupo.

A cena teladi je jako niska. Domaćin kaže, da se oni trude da telad utove i prodaju, dok junice ostavljaju za podmladak, nova grla. Uprkos svim problemima, uporni su u želji da izdrže, kao i drugi stočari u selu, mada ima i onih koji su od svega digli ruke. Smatra da nije rešenje u subvencijama, nego u ceni. Dobra, realna cena, pokrenula bi sve na bolje. Redovno saraduje sa poljoprivrednom stručnom službom, prati savete, a pokušava da bude informisan i o svim novinama koje se primenjuju u stočarstvu, u razvijenim zapadnim zemljama. Ipak, kaže da smo mi daleko ispod, jer su tamo stočari organizovani, udruženi, imaju sistem koji im omogućava jeftiniju proizvodnju. Sve ovo sa pažnjom sluša mlađi sin koji pokazuje ljubav prema poljoprivredi, dok je stariji sin na studijama. Miloševi koreni su u Šašincima, i on se nada da će ipak, što više mladih ostati, i raditi u svom selu, obrađivati zemlju. Ali, ističe da škola mora da se

završi, a zemlja je tu, ostaje, i čeka ih. Posедуje solidnu mehanizaciju, a u poslednjih par godina, kreditom je zanovio priključne mašine.

- Ovu setvu finansiram iz ličnih sredstava, kada je reč o semenu. Mineralno đubrivo je na dug. Teška setva je pred nama, ali mi moramo svoje da uradimo. Kada sam bio mlađi i ozbiljno se posvetio poljoprivredi, moglo je da se zaradi, i u stočarstvu, proizvodnji mleka. U poslednjih 20 godina, sve se, nažalost, promenilo. Ispada da smo mi seljaci neki matematičari, i da se samo bavimo računicom. Kakav račun, kada je stalno rezultat nula, ili još gore minus. Recite mi, ima li bilo koga ko radi, a da od tog rada nema ništa, nego je stalno na nekakvom početku. E sada, znaju svi to, seljak voli zemlju, i ostaje na njoj, do kraja... pa kako god da bude.

Kada je reč o porodici Malenković, dileme nema. Generacijska kopča je neraskidivo vezana za zemlju, njivu, i nebo nad krovovima Šašinaca. Jednom, za svagda.

M. N.

Ciljevi i zadaci obrade zemljišta

Piše: **Branislav Ogrizović, dipl.ing. PSS Sombor**

Glavno i osnovno obeležje obrade zemljišta prevrtanjem je primena pluga u osnovnoj obradi, koji svojim radnim organima prevrće, mrvu i meša oranični sloj zemljišta, ostavljajući površinu bez biljnih ostataka od predhodnog useva

Mašine i oruđa za obradu deluju mehanički na zemljište i pri tome potpomažu biološke, fizičke i hemijske procese u njemu. Svojim delovanjem treba da omogućе, u zavisnosti od vrste i stanja zemljišta, kao i biljne vrste koja se gaji, optimalnu strukturu zemlje i neporemećen prostor za rast i razvoj biljaka, te na taj način da utiču na povećanje prinosa.

Primenom oruđa/mašina za obradu zemljišta ostvaruju se sledeći ciljevi i zadaci:

1. S obzirom na zemljište:

- održavanje ili poboljšanje strukture zemljišta, obezbeđenje njegove optimalne gustine, s obzirom na povećanje zapremine nekapičnih pora, koje su ispunjene vazduhom, potrebnim za procese razgradnje i stvaranja biljnih hraniva, kao i regulisanje povoljnog odnosa vode i vazduha zbog poboljšanja toplotnog režima,
- sprečavanje erozionih procesa.

2. U pogledu biljaka:

- ispunjenje potreba biljaka za vazduhom, vodom i toplotom u zemljištu,
- održavanje povoljnih uslova za brzo i sigurno klijanje, optimalan rast i visok prinos ploda,
- mehanička borba protiv korovskih biljaka.

3. Sa stanovišta mehanizacije:

- postizanje i obnavljanje optimalne strukture zemljišta rahljanjem, mrvljenjem, prevrtanjem i mešanjem, na različitim dubinama i sa različitim intenzitetom delovanja, koju je ono izgubilo nakon ubiranja predhodnog useva, zbog sabijanja gaženjem raznim poljoprivrednim mašinama, kao i prirodnim sabijanjem, zbog delovanja atmosferskih padavina, a što odgovara zahtevima gajene biljne vrste,
- unošenje biljnih ostataka, organskog i mineralnog hraniva nakon žetve predhodnog useva,
- pravovremena i ekonomski opravdana primena oruđa/mašina, koja ostvaruju visok površinski učinak, uz mogućnost kombinovanja različitih radnih organa,
- smanjenje troškova obrade primenom maksimalno iskorišćene i adekvatne mehanizacije.

Postizanje navedenih ciljeva i zadataka moguće je uz primenu različitih postupaka i rešenja oruđa/mašina za obradu zemljišta, koja mogu da se podele prema obliku i funkciji radnih organa, njihovom postupku rada, odnosno uticaju na zemljište, Podela sistema za obradu:

1. Oruđa/mašine za obradu zemljišta prevrtanjem (Conventional tillage), pri čemu se osnovna obrada

Smanjenje troškova obrade primenom maksimalno iskorišćene i adekvatne mehanizacije

da obavlja konvencionalnim oruđima – plugovima).

2. Oruđa/mašine za obradu bez prevrtanja (redukovana obrada – Reduced tillage ili konzervacijska obrada – Conservation tillage), koja se obavlja primenom različitih oruđa sa razrivačkim radnim organima u osnovnoj obradi)

3. Bez obrade – No-till, odnosno direktna setva – Direct seed

Glavno i osnovno obeležje obrade zemljišta prevrtanjem je primena pluga u osnovnoj obradi, koji svojim radnim organima prevrće, mrvu i meša oranični sloj zemljišta, ostavljajući površinu

bez biljnih ostataka od predhodnog useva. Takvim načinom rada pluga javljaju se neželjeni efekti, kao što su gubitak organske materije u oraničnom sloju, pojava plužnog đona, narušavanje strukture zemljišta, kao i fizičkih, odnosno hemijskih svojstava zemljišta.

Posle osnovne obrade sledi predsetvena priprema zemljišta oruđima/mašinama sa pasivnim ili aktivnim radnim organima. U cilju redukovanja utroška rada kao i broja prohoda konvencionalnih sistema obrade po polju, moguće je da se odvojene radne operaci-

je predsetvene pripreme i setve spoje u jednu. Na lakom i rastresitom zemljištu postoji mogućnost da se odgovarajućom kombinacijom pluga, paker valjka i sejalice, čak sve tri operacije, obrada i setva, izvedu u jednom proходу.

Redukovana i konzervacijska obrada zemljišta, kao bitno obeležje imaju odsustvo postupka prevrtanja zemlje, tako da se biljni ostaci, od predhodnog useva, u zavisnosti od dubine čađa radnih organa i njihovog delovanja na zemlju, mešaju u površinskom sloju ili ostaju na površini.

AGROEKONOMIJA

Prinosi i cena soje od 2010. do 2014. godine

Piše: **Emilija Bajac, dipl.ing., PSS Vrbas**

Soja je jedna od najvažnijih njihljivih biljaka od koje se dobijaju važni proizvodi za ishranu ljudi, domaćih životinja i za preradu u industriji. U hemijskom sastavu zrna soje, prosečno se nalazi oko 40% proteina i oko 20% ulja, čime izuzetno dobija na značaju. Soja ima i veliki agrotehnički značaj. Svojim moćno razvijenim i dubokim korenovim sistemom ona povoljno utiče ne samo na održavanje već i poboljšavanje plodnosti i strukture zemljišta.

Soja se u svetu gaji na 100 miliona ha površine (na četvrtom mestu iza pšenice, kukuruza i pirinča), što čini ¾ površine pod industrijskim biljem. SAD su najveći proizvođač za proizvodnjom od 85 miliona tona i zemlja sa najvećom površinom od 30 miliona ha. SAD, Brazil i Argentina (najvećim delom GMO soja) zajedno proizvode 80% ukupne svetske proizvodnje. Evropa je mali proizvođač soje sa svega 2% svetske proizvodnje, pri čemu prednjače Rusija i Ukrajina, a od zemalje EU Italija. Soja se u Srbiji gaji na prosečno 160 000 hektara, sa prosečnim prinosom od 2,49 t/ha i ukupnom proizvodnjom od 399000 tona.

Proizvodna 2010. godina

Uslovi za proizvodnju soje su tokom 2010. godine bili veoma povoljni tako da su postignuti rekordni prinosi i proizvodnja od oko 540859 t visokog kvaliteta. Prosečni prinosi u 2010. godini bili su 3,177t/ha. (RZS) U toku te godine tokom celog vegetacionog perioda zabeležene su obilne

padavine naročito tokom maja i juna kada je količina padavina bila duplo veća u odnosu na višegodišnji prosek. Ukupna suma padavina za period 2010. God je iznosila 683,6mm što je dvostruko više u odnosu na višegodišnji prosek 364,3 mm.

Žetva je tekla neometano a cene koje su usledile nakon žetve kretale su se u rasponu od 27,5-36,0 din/kg. Tokom oktobra cena soje bila je od 28-31 din/kg, dok je tokom novembra stagnirala i po kg iznosila 31,1din/kg. Tokom decembra i januara kg soje bio je 34-35 din a vrhunac cene postiže se u februaru 35-36 din/kg. Nakon toga cena počinje linearno da opada do 30 din/kg soje. Ukoliko se gleda trend kretanja cene soje od 2010-2014. godine ovo je sa cenovnog stanovišta bila godina sa najnižom cenom.

Proizvodna 2011. godina

Proizvodnja soje u 2011. godini su pogodovale padavine i nešto niže temperature na početku vegetacionog perioda. U 2011. zasejano je 165253 ha soje a ostvarena je proizvodnja 440847 t. U ovoj godini soja je bila znatno konkurentnija u odnosu na druge ratarske kulture. Prosečni prinosi soje bili su 2,668 t/ha.

Nakon žetve cena kg soje iznosila 34,3 din tokom septembra i oktobra meseca dostiže 36,5 din/kg, u narednom periodu do februara cena stagnira oko 35 din/kg, a nakon toga linearno raste iznad 40, din/kg a svoj maksimum postiže u avgustu sa cenom 71 din/kg.

Biљna proizvodnja	Soja		
	ha / broj rodних стабала, хиљ. / број	укупан принос, t	принос по јединици, kg
РЕПУБЛИКА СРБИЈА ¹			
2010	170255	540859	3177
2011	165253	440847	2668
2012	162714	280638	1725
2013	159724	385214	2412
2014	154249	545898	3539

Statistički prikaz prinosa soje u poslednjih pet godina

Proizvodna 2012. godina

Uslovi za proizvodnju soje tokom 2012. godine bili su veoma nepovoljni. Osim na samom početku, u aprilu i maju, tokom čitavog vegetacionog perioda vladala je izuzetno jaka zemljišna i vazдушna suša, i soja je bila u stalnom deficitu vlage. Rezultat ovakvih proizvodnih uslova jesu najniži prinosi soje, a obim proizvodnje je znatno niži u odnosu na predhodnih nekoliko godina.

U Srbiji je u 2012. godini soja poņnjavana na oko 162714ha uz ostvareni prosečan prinos od oko 1,725t/ha i ukupnu proizvodnju od oko 280 638 tona. Posle dve rekordne godine, značajan pad prinosa u 2012. godini uslovalo je da prinos u posmatranom periodu ima slab negativan trend. Zbog niskih prinosa i rekordno malih ukupnih količina soje tokom ove godine postizale su se izuzetno visoke cene na tržištu po kg soje. Nakon žetve vrednost kg soje iznosila je preko 70 din/kg i upravo u zadnjem kvartalu

2012. godine cena za kg soje je imala i najveću vrednost, u prvom kvartalu beleži se pad cene soje u intervalu od 63-55 din/kg sve do aprila meseca kada opet raste i do novog roda cena je sa manjim oscilacijama oko 60 din/kg.

Proizvodna 2013. godina

Vremenski uslovi za proizvodnju soje u 2013. godini naročito tokom vegetacionog perioda nisu pogodovali ovoj kulturi. To je druga uzastopna godina u kojoj je ostvaren prinos znatno niži od višegodišnjeg proseka za našu zemlju. Prema podacima RZS 2013. godine posejano je 159724 ha pod ovom kulturom a prosečni prinosi na nivou Srbije bili su 2,412 t/ha dok je ukupna proizvodnja iznosila 385 214 tona. Zbog loših uslova proizvodnje usled suše i loših proizvodnih rezultata 2012. godine, loš rezultat u posmatranoj 2013. godini se može prepisati delom i lošijem kvalitetu semena i nedovoljnim količinama kvalitetnog semena.

Proizvodna 2014. godina

Zahvaljujući čestim i obilnim padavinama tokom celog vegetacionog perioda, 2014. godina je bila izuzetno povoljna godina za soju. Na oko 154249 ha ostvaren je prosečan prinos od oko 3,539 t/ha. Ova godina je bila rekordna u pogledu prinosa koji je za 30% veći u odnosu na višegodišnji prosek (2,5t/ha) i u pogledu ukupne proizvodnje u našoj zemlji 545898 tona. Uspešnost gajenja ove kulture ne treba gledati samo sa aspekta povoljnih vremenskih uslova već i sa stanovišta sortimenta i preme-nne agrotehnike. Veća ulaganja u agrotehničke mere i kvalitetan sortiment na domaćem tržištu doprineli su ovakvim rezultatima.

Gledano sa cenovnog aspekta soja se 2014. pokazala kao najekonomičnija ratarska kultura. Trend kretanja cene za rod soje 2013/2014 nije imao velika odstupanja. Nakon žetve cena se kretala u rasponu od 39-41 din/kg a maksimumi su postignuti u prvom tromesečju 2015. Godine sa cenom do 43,8 din/kg.

Analizirajući posmatrani vremenski period uočavaju se drastične razlike u proizvodnji soje iz godine u godinu. U posmatranom periodu imali smo čak tri ekstremne godine. Ipak upoređujući se sa ostalim zemljama Srbija ima dobre preduslove za ovu ratarsku kulturu. Srbija se svrstava u red značajnijih proizvođača soje u evropskim razmerama. Na ovo su uticala tri činioca pre svega uvođenje sorti visokog genečkog potencijala, bolja prilagođenost agrotehničkim uslovima gajenja soje i veća ulaganja u proizvodnju soje.

DR JORDAN ALEKSIĆ, PREDSEDNIK SAVETA FAKULTETA ZA PRIMENJENU EKOLOGIJU „FUTURA“

Budućnost je u energetski bogatim kulturama

Da su energetske kulture višenamenske i da daju dobru zaradu, srpski poljoprivrednici, napominje dr Jordan Aleksić već znaju. Međutim sporo menjanje starih navika, podvođenje agrara i ekonomije pod pitanje mentaliteta i teško otvaranje ka novoj praksi glavni su razlog zbog kojeg su kulture poput miskantusa još uvek nezapažene u Srbiji

Nestabilnost tržišta, kao i slaba zarada od ratstva mogla bi, a prema rečima profesora dr Jordana Aleksića predsednika Saveta Fakulteta za primenjenu ekologiju „Futura“ i morala da bude razlog više za okretanje sremskih ratara ka energetskim kulturama koje, kako kaže, mogu da obezbede ne samo dobru zaradu nego i energetsku samostalnost svojim proizvođačima.

Shodno tome, već godinama u neposrednoj blizini i u saradnji sa SRP „Zasavica“ dr Aleksić i njegovi studenti, na 20 oglednih hektara uzgajaju energetske kulture, pre svih dobro poznatu i blagorodnu trsku miskantus, ali i druge koje su se, napominje, pokazale mnogo bolje od većine ratarskih i povrtnarskih.

Naš miskantus je više nego zahvalan, tako da smo na deset hektara prešli u fazu punog plantaziranja i imamo fenomenalan rod. Pre pet godina smo krenuli u ovaj posao i sada možemo govoriti, ne samo o pozitivnim rezultatima, nego i povećanoj ambiciji. Imamo 20 tona po hektaru i ja sa punim pravom ističem da „Futura“ nema plantažu, nego pravi rudnik, samo površinskog tipa. Ne mislim tu samo na količinu posla koju rad sa miskantusom traži, nego i na činjenicu da je ova kultura duplo kaloričnija od mrkog uglja i to nije za potcenjivati, kaže dr Aleksić uz napomenu da se miskantus može koristiti i u druge vrlo unosne i sa stanovništa ekologije opravdane svrhe:

– Ono što imamo u planu na našim oglednim poljima je da u narednim pet godina krenemo i sa proiozvodnjom peleta od miskantusa, odnosno da pokušamo da umemo da napravimo i laki građevinski materijal. Pokušava-

Dr Jordan Aleksić

li smo da mešamo mleveni miskantus sa hidrauličnim krečom i peskom i to se pokazalo loše jer je materijal bio težak, a u Evropi se danas insistira na što lakšim materijalima, tako da sada pokušavamo da miskantus spojimo sa zeolitom i peletom. Miskantus je naš, pelet za sada imamo iz Zrenjanina, a zeolit iz Zvornika. Ukoliko dobijemo željeni rezultat, planiramo da sa ovom inovacijom dođemo i pred Ministarstvo nauke kako bi i tu pokazali da kulture kojima naši poljoprivrednici još uvek ne posvećuju dovoljno pažnje mogu biti i te kako korisne za sve nas.

Da su energetske kulture višenamenske i da daju dobru zaradu, srpski poljoprivrednici, napominje dr Jor-

dan Aleksić već znaju. Međutim sporo menjanje starih navika, podvođenje agrara i ekonomije pod pitanje mentaliteta i teško otvaranje ka novoj praksi glavni su razlog zbog kojeg su kulture poput miskantusa još uvek nezapažene u Srbiji.

Kod nas se sve podvodi pod mentalitet, pa i ekonomija. Ja lično nemam ništa protiv onoga što nas čini onim što jesmo. Sve što je osnov identiteta treba ljubiti, poštovati, razvijati, ali takođe smatram da ga treba i unapređivati, a to možemo postići samo pod uslovom da prihvatimo znanja savremenog sveta i da shvatimo da se ekonomija ne sme podvoditi pod mentalitet ukoliko želimo da uradimo nešto za sebe. Ja stalno govorim o ekonomiji, jer poljoprivreda nije samo kupovina socijalnog mira, ona je pre svega profit i kao takvu je treba posmatrati. Zelena ekonomija je ekonomija koja je pred nama. Ekonomija na bazi resursa je nešto o čemu ćemo morati da vodimo računa. Primera radi, vrednost fizičkog kapitala SRP „Zasavice“, je preko 350 miliona evra. Vi ovde imate 300 hektara pašnjaka! Zamislite koliko je to prostanstvo. Takođe, ne treba zaboraviti da mi ovde imamo jedno od ključnih matičnih stada mangulica, podolca, magaradi. To su ozbiljne reference, to su ozbiljni resuri i konkretne pare. Takva je stvar i sa miskantusom. Kada ja sa jednog hektara skinem 20 tona, računica je u startu i jasna, dobra i što je najbolje dostupna je svima. U vremenu u kojem smo o poljoprivredi se ne sme razmišljati samo kratkoročno i mora se otići i dalje od onoga što se sa oranica skida. Zemlja sama po sebi predstavlja i ekološki kapital i ona se može iskoristiti na mnogo načina, objašnjava dr Aleksić. – Ako imamo šansu da razvijemo proizvodnju energetskih kultura, zašto to ne iskoristiti? Biti energetski nezavisan, glavni je cilj savremene ekonomije i politike. Garantujem da bi ovaj deo Mačve mogao da bude energetski samoodrživ, ako bi imali bio-energane do kojih možemo doći samo po uslovom da počnemo da proizvodimo bio-energetske kulture. U krajnjem, istu šansu ima čitava Vojvodina koja nema hidro potencijal. Nešto se radi sa vetrom i suncem, ali bio-energija je stvar budućnosti. Pri tome ne mislim na biotpad ili šumski otpad već mislim na generisanje robe na način na koji mi to činimo na našim oglednim poljima.

Upravo kroz rad na oglednim poljima, dr Aleksić i njegovi saradnici i na-

U polju Miskantusa

SRP „Zasavica“ kao primer dobre prakse

stoje da ukažu poljoprivrednicima na mogućnosti koje nudi uzgajanje bio-energetskih kultura. Ovoj ideji, ističe on, na ruku ide i činjenica da su poljoprivrednici, uzgajanjem voća, tokom proteklih godina već napravili otklon od starih, ratarskih navika.

Prvi korak na smeni kultura je već učinjen. Krenulo se sve više sa voćnjacima i to je dobro jer su u pitanju višegodišnji zasadi. Ranije smo imali kratkoročnu i linearnu poljoprivredu u kojoj dominira ratarstvo i to je bio i još uvek jeste deo problema. Teško se kod nas prihvata ideja kumulativne rente i u to se sumnja. Naši proizvođači još uvek nemaju dovoljno poverenja u promene kultura na oranicama, još manje veruju u ideju jedne setve i višegodišnjih žetvi, ali to sa druge strane ipak treba razumeti, jer za razliku od proizvođača iz Zapadne Evrope oni još uvek nisu prošli onu fazu stabilnosti u proizvodnji i plasmanu da bi se mogli okrenuti i ka nekim drugim kulturama. Međutim, istina je i to da bi upravo nestabilnost sa ratarstvom trebala i morala ba bude pokretač nove proizvodnje, smatra Aleksić.

Ona napominje da deo problema jeste i činjenica da Sremska Mitrovica, kao uostalom i najveći deo Srema još uvek nisu u dovoljnoj meri okrenuti ka Fruškoj gori što će, napominje on, morati da se učini u skorije vreme.

Zaleđe Fruške gore je još jedan prostor koji nas čeka i ka kojem ćemo se morati otvoriti. Tamo imamo bogato zemljište, imamo Nacionalni park sa svojim lepotama, kapitalom i prednostima, vinogorje i u krajnjem Šušljamačku glavicu kao mesto na kojem je prvi put vam Italije rimska imperija dopustila da se zasadi vinova loza. Sve to treba koristiti na korist našeg agrara. Ne treba smetnuti sa uma da

veliku stvar u svemu tome igra i marketing i tu se treba još jednom vratiti SRP „Zasavici“ kao sistemu koji je svoje prve korake napravio upravo zahvaljujući odličnom marketingu. Ukoliko bi se recimo pričla Nacionalnog parka i Proba eksploatacisa na pravi način, poljoprivrednici na Fruškoj gori bi i te kako osetili korist od svog rada, dodaje Aleksić i nastavlja: – Pri tome potrebna su i nova ulaganja, a potrebno je i raditi nešto novo, jer su inovacije te koje sistem čine naprednim. Primera radi, u saradnji sa SRP „Zasavica“ mi, između ostalog, nastojimo da uspostavimo i genetsko-reproduktivni centar toplih divljih riba, pre svih karaša i linjaka, čime bi dodatno obogatili zasavički fond. Usvajanje novih znanja, smena kultura i spremnost da se krene u nepoznato glavni su preduslovi razvoja naše poljoprivrede koja bi sa jedne strane bila profitabilnija, a sa druge bi u potpunosti zadovoljavala ekološke standarde i doprinosila održivom razvoju. Šta ima vrednije i važnije od toga?

S. Lapčević
M. Mileusnić

Skidanje roda Miskantusa

Karakteristike Miskantusa

Korišćenje Miskantusa - Brzorastući hibrid Miskantus (sinensis) giganteus, poznat i kao kineska trska ili kineska trava odn. slonova trava, zahvaljujući snažnom priraštaju uz minimalno angažovanje i neznačajnom trošenju hranljivih sastojaka (C 4-biljka), predstavlja idealnu pretpostavku da se koristi kao visokokvalitetni obnovljivi resurs, npr. u automobilskoj ili građevinskoj industriji. Osim toga je Miskantus zbog gromnog površinskog učinka praktična zamena za drvo ili lož-ulje (1 hektar zamenjuje lagano 4.000 – 9.000 litara lož-ulja!)

Uzgoj miskantusa - Vreme sadnje: april-maj: preporučuje se sadnja prepravljenom mašinom za sadnju krompira (sprovodna cev 15 – 20 cm!), male površine moguće ručno zasaditi. Rizome na 4 cm dubine (na lakom zemljištu) do 8 cm (na teškom zemljištu) zasaditi i zatim dobro prevaljati/sabiti 1 x 1 me-

tar razmak sadnje vodoprovodljivo poljoprivredno zemljište koje omogućava i dobro puštanje korenja, u idealnom slučaju kao i za sadnju (žitarića-) kukuruza preko 7 stepeni prosečne godišnje temperature i najmanje 600 mm dobro raspoređenih padavina u periodu vegetacije.

Primena biljne zaštite kod miskantusa - U prvoj godini sadnje po mogućstvu očistiti od korova (važno!). Čestim efektivnim mehaničkim metodama suzbijanja korova (npr. motikom, drljačom), hemijskim sredstvima koja se koriste i za kukuruz (u Austriji odobreni Callisto, Harmony).

Đubrenje - potreba veoma mala, moguće je i kompletno bez đubrenja. nNe đubriti u godini sadnje! Ponovno korišćenje pepela je moguće i korisnoosoka i stajsko đubrivo samo u malim količinama. **Žetva** - kombajnom za kukuruz (sa adapterom/kederom bez redova) ili presom

za baliranje u periodu od januara do kraja aprila godišni prinos se uvek žanje u narednoj godini, nakon što se odmrzne i osuši vlažnost bi trebalo da bude ispod 20 posto idealno 8 – 15 posto. Dužina iverki 2 – 3 cm, visina košenja 10 – 15 cm. Učinak po površini: 1 sat/ha kod optimalnog oblika površine. **Uklanjanje** - posle 20 – 25 (30) godina korišćenja zatorati, po potrebi dodatno preći kultivatorom/frezom, zasadići travnjak, višestruko košenje ili sledeći visokoscrlpljujući zasad (npr. slačica).

Prinosi - 10 do 25 tona/ha suve mase (=atro tona) kao prosečni prinos površine tokom svih 20 do 25 godina na dobro vodopropustljivom, humusnom zemljištu tipa „gajnjače“. nakon prve godine nema prinosa (visina 0,75 – 1,5 m), nakon druge godine prvi delimični prinos, oko 30% (visina 1,5 – 2,5 m) nakon treće godine prvi pun prinos (visina 3 – 4 m)

LAČARAK • TRAGOM ZANIMLJIVOG EKO – PROJEKTA

Niče bašta u „Klinjinim rupama“

Projekat „Bašta, mašta i još svašta“ objedinio je aktivnosti tri lačaračka udruženja sa namerom da edukuju Rome u gajenju povrća, voća, cveća, ali i da im obezbede još ponešto. Prve eko - bašte su posađene u nadi da ih do naredne godine bude daleko više

Na kraju Lačarka, kad se krene ka Martincima, nalazi se naselje „Klinjine rupe“. U njemu žive, uglavnom, pripadnici romske populacije, a dobilo je ime u davna vremena, kaže jedna priča, po nekom čoveku s nadimkom Klinja, koji je tu pravio čerpič. Od toga je živeo, tu je stanovao i njegova kućica je bila prva sazidana od čerpiča na kraju ovog sela. A, ta lokacija – Klinjine rupe, bila je u pravom smislu puna rupa, jer je izradivač nepečene cigle stalno kopao zemlju da bi imao materijala, da u kalupima, pravi čerpič za zidanje kuća.

Kopano je u ovom lačaračkom naselju od 40-ak kuća minulih aprilskih dana jer su „Klinjine rupe“ dobile svoju prvu eko-baštu. Zasađeno je voće, povrće cveće, a eko-bašta je deo zanimljive manifestacije, eko - projekta kog su realizovala tri mesna udruženja – „Dekalend“, Aktiv žena Lačarka, „Parno Romoro“, uz podršku mesne zajednice i lokalne samouprave. Projekat je nazvan „Bašta, mašta i još svašta“, a podrazumeva uređenje ukupno četiri ekološke

bašte u selu od kojih je jedna upravo u tom kraju gde žive Romi.

Sve je počelo „u mašti“ autorke projekta i osnivača „Dekalenda“ **Olivera Jelkić**. Ona ne krije da i u svojim zrelim godinama stalno mašta, da izmišlja „igre“ kojima se pridružuju drugi i svima to čini zadovoljstvo, donosi korist.

- Stalno imam neke nove ideje, volim da se igra, da maštam, da izmislim igru, a ona se drugima sviđa i priključi mi se. Mi se i sada u stvari igramo, a bavimo se ozbiljnim poslom, to je zasnivanje ekoloških bašti. U ekološke bašte smo krenuli, jer sam videla da je to potrebno pa smo postavili dve u sedištu „Dekalenda“ u centru sela. To imamo nameru da pokazujemo kako se o njima treba brinuti, još jednu baštu smo postavili u komšiluku, a četvrtu u romskom naselju. Obezbedili smo rasad cveća, povrća za sadnju, a neka semena sam donela iz inostranstva. Od njih je rasadu odgajila u svom plasteniku jedna žena iz Radenkovića, naša saradnica – priča Olivera Jelkić.

Romi su se lepo uključili u akciju, kao da su imali tu istu ideju, a kao da im je falila inicijalna kapisla da počnu da sade. Iduće godine mogu da imaju bašte u svim svojim dvorištima.

U akciji učestvuje i učenik **Neša Feratović**, stanovnik ovog naselja. Nestrpljiv je da počne da se sadi bilje. Ovaj talentovani recitator, učenik mesne osnovne škole, redovni je učesnik takmičenja u recitovanju i postiže veoma dobre rezultate. Hoće da sve što pre počne, jer za kraj akcije je predviđena utakmica i podela dresova koje je samo za ovu priliku uradila poznata dizajnerka **Milva Dugan** iz Niša.

- Naš tim se zove „Loli Pabaj“ ili u prevodu „Crvena jabuka“. Formirali smo ga za ovu utakmicu, a igramo je sa podmlatkom ekipom LSK. Imamo u naselju igralište, jer ga je uredila mesna zajednica koja je tu postavila golove – kaže ovaj dečak.

Romi vole cveće, ali nemaju naviku da ga gaje. To je možda stil njihovog života da se, i kad imaju kuću, često ne zadržavaju sve

Neša Feratović sadi cveće

Dve ekipe pred utakmicu

U Klinjinim rupama

Eko bašta u „Dekalendu“

vreme u njoj. Ali, naviku gajenja korisnog bilja će steći. Gledaće kako rade jedni od drugih, očistiće prvo svoja dvorišta od trave, naći zgodno mesto za sadnju...

- Ekološke bašte se sade bez prskanja, radi se samo sa slamom i zemljom određenih svojstava. Posađeno je povrće, sada ćemo ga presaditi u prostor koji je, za te baštice, pripremljen na adekvatan način. Posadili smo 20 sadnica višnje, njih je doneo jedan mitrovački piljar. Učičemo stanovnice ovog naselja kako se prave sokovi, džemovi

i slično od voća – kaže Beba Vrsajković iz Aktiva žena Lačarak.

Organizatori projekta planiraju da „Bašta mašta“ traje godinama, da obuhvati edukaciju romske populacije o uređenju okoline, sadnji, jer ko zna možda će već dogodne zajedno uspeti da u više porodičnih romskih bašta odgaje i ubere mlad paradajz, krompir, krastavce.

Tekst: **S. Đaković**

Foto: **M.Mileusnić** i privatna arhiva

USEVI I PLODOVI, ŽIVOTINJE,
POLJOPRIVREDNO DOMAĆINSTVO
I MEHANIZACIJA

Generali nagrađuje!

Osiguraj i
osvoji!

GENERALNI SPONZOR
83. MEĐUNARODNOG
POLJOPRIVREDNOG SAJMA
generali.rs | 011 222 0 555

GLAVNA NAGRADA
Traktor Deutz Fahr AGROLUX
50 EI 2WD sa kabinom

MANĐELOS • VITOMIR MALBAŠIĆ, LOVAC STAROG KOVA

Lov – deo porodične tradicije

Bilo je priča da su se među mandeloškim lovcima mogli naći i oni koji u potragu za divljači idu bez patrona, a ne nedostaju im ni oni koji se iz lova vrata ne samo bez divljači, nego i bez pasa

Mandelošanin **Vitomir Malbašić** (65) jedan je od najstarijih aktivnih lovaca Lovackog društva "Boško Topalov". U lov je od 1983. godine, nekoliko puta je zbog drugih obaveza i kako kaže, ozbiljnog shvatanja lova, prekidao traganje za divljači, ali se čak i tada družio sa prijateljima lovcima i interesovao za njihov rad.

- Relativno kasno sam postao lovac, u 33. godini. Kod nas u porodici, kao uostalom što je slučaj i sa većinom mandeloških porodica, lov je deo porodične tradicije i shvata se vrlo ozbiljno. Dokle god sam mogao, aktivno sam lovio, a kada su došle one teške godine u kojima sam imao dva studenta, morao sam malo više da radim, tako da sam napravio nekoliko kraćih pauza. Lovu sam uvek pristupao sa velikim poštovanjem i kada sam primetio da ne mogu u potpunosti da mu se posvetim, smatrao sam da je časnije povući se i čekati bolje vreme. Danas sam u penziji, deca su postali svoji ljudi, imam već i unučad, tako da sam opet u stroju sa svojim prijateljima, kaže Vita.

Tokom svoje lovačke karijere, Malbašić je imao priliku da se pokaže u komšijskim atarima, kao i na lovištima bivše Jugoslavije. Lovio je sa svim narodima i narodnostima nekadašnje nam domovine, a seća se i druženja sa ondašnjim "budžama" koje su se od današnjih razlikovale "jednostavnošću i željom da imaju isti tretman kao i ostali lovcii".

- U najlepšem sećanju ostala su mi druženja iz Kalesije, odnosno

Vitomir Malbašić:
Dok koračam, biću lovac!

njenih sela. Mandelošani su ranije održavali dobre veze sa Osmacima, kalesijskim selom u kojem je tokom Drugog svetskog rata palo nekoliko naših boraca. Družile su se mesne zajednice, KUD-ovi, fudbaleri, a iz te družbe rodile su se i veze među lovcima. Tamo smo obično lovili srneću divljač koje je u Kalesiji bilo više nego kod nas fazana. Odlično smo se družili, čašćavali, pa nam je lov bio samo dodatna potvrda prijateljstva, nastavlja priču Malbašić i dodaje: - Bila je to baš prava družba u kojoj nije bilo povlašćenih. Svi su bili ravnopravni. Tako sam jednom prilikom na Majevidici lovio sa tadašnjim ministrom unutrašnjih poslova Jugoslavije Franjom Herljevićem i Cvijetinom Mijatovićem predsednikom Predsedništva SFRJ sa kojima sam pešačio rame uz rame. Sećam se da smo imali i zajednički lovački doručak, što je danas retkost. Raširili smo prostirku, izvadili iz rančeva sve što smo imali i to podelili. Bilo

nam je to malo čudno, jer smo očekivali da će se funkcioneri držati po strani, ali je Herljević rečima da će "biti tamo gde ga stavimo" odagnao sve naše slutnje i nedoumice.

Doživeo je Vita da bude i branilac na "lovačkom sudenju" tada početniku **Vojislavu Grabiću**. Na žalost ili na sreću, ma koliko se trudio, popularnog "Belog" nije uspeo da sačuva, pa su ga, kako to lovački običaj nalaže, pored lekcije o potrebi čuvanja divljači i prirode, čekale i dobre batine – tek toliko da zapamti kada je prvi put ustrelio divljač.

- Ma ima tu svašta da se priča! Išli smo jednom u lov i moj prijatelj i komšija **Žika** uhvati zečiju kožu, napuni je slamom i postavi u atar, u oranje, taman na mesto koje mi ne možemo da preskočimo. I šta da kažem, naišli smo na zeca, jedan kolega je povikao iz sveg glasa da ga je video, a kada je opalio slama se razletela na sve strane. Prvo nam nije bilo jasno o čemu se radi, a kada smo shvatili toliko smo se glasno smejali da smo, siguran sam u to, rasterali i one prave kojih je oko nas bilo, priča kroz smešak Vita.

Bilo je slučajeva, ili bolje rečeno priča, da su se među mandeloškim lovcima mogli naći i oni koji u potragu za divljači idu bez patrona, a ne nedostaju im ni oni koji se iz lova vrata ne samo bez divljači, nego i bez pasa.

- Ima nas i veselih, a ima i onih koji vole da ustrele više od svega. Meni lično sam ulov nije nikada bio preterano bitan. Voleo sam i danas

Vita kao kum na lovačkoj slavi

volim druženja, lovačke priče, šetnju koja mi u ovim godinama i prijaja, a sve drugo... ako bude, bude, kaže Vita i nastavlja: - Mi smo korektno društvo. Poštujemo pravila, propise i preporuke, a sve što ustrelimo mi redovno prijavljujemo. Nedavno smo obavili prebrojavanje zečeva i na otprilike kilometru kvadratnom bilo ih je 29, što nije loše. Imamo i dosta fazana, staramo se o njima, a aktivni smo i zimi kada nikoga nema. Tada iznosimo hranu, pregledamo teren i pomažemo divljači ako zatreba.

Pre nekoliko godina, stari mandeloški lovac bio je i kum svom društvu na lovačkoj slavi Svetom Jevstatiju. Za njega, kako sam ističe, bila je to velika čast i možda najbolji dokaz da stari lovcii imaju svoje mesto u Društvu "Boško Topalov".

- Dokle god budem mogao da koračam, ja ću biti lovac, a svom Lovackom društvu pomagaću koliko god je to u mojoj moći. Da li će to biti direktno u lov ili kroz pripremanje parikaša, uređenje našeg Doma i slično, videćemo. Ono što sigurno znam to je da ću i ja, kao i Herljević i Mijatović biti tamo gde me moji mlađi prijatelji rasporede. Vreme koje dolazi pripada mlađim lovcima, bolje opremljenim nego što smo mi stariji ikada bili i jedino što bih želeo da im poručim jeste da se drže zajedno, da poštuju divljač i vole prirodu, jer družba, ljubav i poštovanje jesu ono najlepše što lovstvo nudi čoveku, zaključuje razgovor Vita Malbašić.

S. L.

JARAK • 81-GODIŠNJI STEVAN KOŠUĆIĆ, U LOVAČKOM DRUŠTVU OD 1960. GODINE

Bio i ostao strog i pravedan

- Iako sam sada počasni član, hoću da plaćam članarinu, jer smatram da i na taj način mogu, i moram, svom društvu da pomognem, makar da imaju za određene troškove – priča veteran lovstva

Kratka lovačka priča iz Jarka, nije ona "lovačka" u kojoj se lovcii nadmeću ko je bolji i spretniji, gde se u žaru priče ponekad i pretera. U stih iz poznate pesme Zvonka Bogdana - „Kad bi ljudi moj život znali, svi bi redom lovcii postali, uživanje na sve strane svud, imal lepše, imal bolje kud“, staje priča krepkog, i otrešitog, 81-godišnjeg lovca, Stevana Košutića iz Jarka, koga i sada u lov vodi ista strast i ljubav, kao i pre mnogo godina. Deda Stevan je prava enciklopedija lova u Vojvodini, svedok i učesnik mnogih događaja koji su uticali na razvoj i održanje lovačkih društava, kulture i pravila lova. Dobitnik je Zlatne medalje Lovackog saveza Srbije, Vojvodine, i opštinskog saveza.

Prebire po sećanju, koje ga odlično služi:

- Lovacko društvo „Sremac“ Jarak, osnovano je, i počelo sa radom, 1922. godine, a učestvovalo je i u osnivanju Lovackog saveza Vojvodine, čijeg Upravnog odbora sam bio prvi član. U tri mandata sam bio i predsednik komisije za polaganje lovačkih ispita. Priznajem da sam bio strog, ozbiljan i zahtevan, jer danas se jako začudim kada neki lovcii ne znaju ni kada se pari, ni kada se leže divljač. U lovačko društvo, kome i danas pripadam, učlanio sam se 1960. godine. Iako sam

Lovac Stevan Košutić

sada počasni član, hoću da plaćam članarinu, jer smatram da i na taj način mogu, i moram, svom društvu da pomognem, makar da imaju za određene troškove.

Društvo „Sremac“ iz Jarka, ima svoj Dom u kome se okuplja i radi oko 60 članova. Dom je sagrađen za kratko vreme i otvoren 1981. godine, velikim entuzijazmom, dobrovoljnim radom, priložima u građi, novcu, lovaca iz sela, meštana, prijatelja, uz energiju i inicijativu deda Stevana.

Ističe da društvo ima dobrog predsednika, ali i priznaje da je atmosfera opuštenija i lagodnija, nego što bi to po pravilama bilo u njegovo vreme. Uredno i redovno, vode računa o prihranjivanju divljači, solištima. Sastaju se gotovo svakog ponedeljka, prave planove, dogovore, uživaju u druženju, pripremanju i kujanju lovačkih specijaliteta, i naravno, lovačkim pričama. Lov nije baš jeftin sport.

- Uvek je lov bio skup. Oprema, oružje, municija. Pa opet, kada čo-

Lovački dom u Jarku

vek nešto voli, onda to nema cenu. Čovek ulaže sebe u lov, a za uzvrat dobija uživanje da ugleda divljač, da kroz sneg prati tragove u lovištu, da bude u prirodi i diše sa prirodom. Naše lovište je dobilo nagradu kao najuređenije lovište u Vojvodini.

Karakteristična divljač za ovo područje, jesu zec i srneća divljač, a deda Stevan sebe naziva lovcem na zeca. Išao je svuda, od Semberije, Hrvatske, gde sve ne, vođen svojom lovačkom strašću.

Otkriva nam šta je najvažnije, pa da se lovac vrati sa ulovljenim zecom.

- Najvažnije je da bude vredan i da bušira, što znači da menja pravac kretanja, levo-desno, grm, žbun, Ne ići kao vojnik, pravolinij-ski, pa dokle stigneš. Zec se tako ne lovi. Za dobrog lovca je dovoljan jedan hitac. Ali i sad želim da istaknem, da je od svega najvažnije pravilno rukovanje oružjem. Uvek pre lova se oružje pregleda, puška mora biti prelomljena, otvorena, a oružje se puni samo na štandu kada se ulazi u lovište, naglašava i opominje strogim glasom, iskusni lovac Stevan Košutić.

M. Ninković

Stanje voćarskih i ratarskih kultura

Jabuka se na terenu RC Ruma nalazi u fenofazi plodovi dostigli dimenzije do 10 mm, opadanje plodova posle cvetanja (71 BBCH).

Pregledom prezimelog lišća prethodne nedelje utvrđena je dozrelost pseudotecija na nivou od 92% do 97%, dok je njihova ispražnjenost bila na nivou od 47% do 51%.

Padavine u proteklih nekoliko dana su dovele do intenzivnog oslobađanja askospora i ostvarenja uslova za jaku infekciju prouzrokovavcem čađave pegavosti lista i krastavosti plodova jabuke (*Venturia inaequalis*). Ukoliko nije urađen tretman pre ovih padavina ili je od prethodnog prošlo 5 dana, a s obzirom da se do kraja nedelje najavljuju nestabilne vremenske prilike sa padavinama, preporučuje se tretman kombinacijom preventivnih i kurativnih fungicida.

Preventivni:

- (a.m. ditianon) Delan 700-WG (0,07%) ili Fiesta (0,075-0,1%) ili
- (a.m. kaptan) Merpan 50-WP ili Captan 50-WP (0,3%)

Kurativni:

- (a.m.difenokonazol) Score 250 EC, Hemokonazol 250 EC, Diferent 250 EC, Scooter 250 EC ili Sekvenca u koncentraciji od 0,03%

Na terenu RC Sremska Mitrovica, jabuka se nalazi u fenofazi 71- plodovi dostigli dimenzije do 10 mm, opadanje plodova posle cvetanja.

Na svim lokalitetima gajenja jabuke i kruške RC Sremska Mitrovica, ostvareni su uslovi za jaku infekciju fitopatogenim gljivama *Venturia inaequalis* i *Venturia pirina*.

Jabuka se nalazi u veoma osetljivoj fenofazi za infekciju i lista i naročito ploda, dozrelost peritecija je na nivou preko 90 %. Preporuka proizvođačima je da urade tretman kombinacijom preventivnih preparata (obzirom na najavu kišnog perioda narednih dana) i kurativnih preparata.

a.m.ditianon preparati: Delan 700 WG ili Fiesta u konc.0,1% (ima i kurativni efekat)

a.m.captan preparati :Merpan 50-WP, Captan 50-WP u konc.0,3% kurativni tretman :

a.m.difenokonazol preparati: Score 250 EC, Sekvenca, Hemokonazol 250 EC, Sigura u konc.0,04% Za suzbijanje pepelnice potrebno

Breskva - Kaldezi BBCH 73

je dodati preparate na bazi elementarnog sumpora, u konc 0,035-0,04%.

Zaštita breskve

Na lokalitetu Čerević zasadi breskve nalaze se u fazi drugo opadanje plodova (BBCH 73).

U proteklm vizuelnim pregledima registrovano je prisustvo jaja I generacije breskvinog smotavca (*Cydia molesta*). U toku je piljenje larvi. Larve se ubušuju u mlade lastare pri vrhu, buše hodnike kroz sredinu, a na ulazni otvor izbacuju crvotočinu. Nakon napada dolazi do sušenja lastara. Kako bi se sprečilo ubušivanje larvi u lastare, nakon stabilizacije vremena, preporučuje se hemijski tretman sa insekticidom na bazi aktivne materije hlorpirifos (Pyrinex 25 SC) 0,025%.

Zaštita ozimog ječma

Na terenu RC Ruma usevi ozimog ječma se nalaze u fazi od početka klasanja do početka cvetanja (51-61 BBCH).

S obzirom na najavljene značajnije padavine u narednim danima, za useve ječma koji su ušli u osetljivu fazu cvetanja postoji opasnost od infekcije gljivom prouzrokovavcem fuzarioze klasa (*Fusarium graminearum*), što utiče na prinos i kvalitet zrna (štura zrna). Osim to-

ga, ova gljiva ima sposobnost sinteze mikotoksina štetnih po zdravlje ljudi i životinja.

U usevima koji su ušli u fazu cvetanja (najmanje 5% klasova izbacilo prašnike) proizvođačima se preporučuje preventivni tretman pred kišu nekim od registrovanih fungicida:

- Prosaro 250-EC (tebukonazol + propikonazol) 0,75-1 l/ha
- Zamir 400 EW (prohloraz+tebukonazol) 0,75-1 l/ha
- Bumper P (prohloraz + propikonazol) 0,75 – 1 l/ha
- Cello (tebukonazol + protiokonazol + spiroksamin) 1,25 l/ha
- Karika (hlorotalonil + propikonazol) 2 l/ha
- Osiris (epoksikonazol + metkonazol) 1,5 – 2,5 l/ha
- Antre plus (tebukonazol+tiofanat-metil) 1,5 l/ha

Zaštita vinove loze

Vizuelnim pregledima je utvrđeno da se vinova loza/sorta Liza nalazi u fenofazi razvoja listova od BBCH 16–6 lista razvijena, cvast je jasno vidljiva-BBCH 53.

Predviđaju se obilnije padavine, spore – konidije prouzrokovavača crne pegavosti (*Phomopsis viticola*) se raznose kišnim kapima, rizik od infekcije pepelnice vinove loze (*Uncinula necator*) koja je prisutna u vinogradima raste .

Preporučuje se ponovljena preventivna zaštita protiv oba patogena mešavinom preparata na bazi sumpora Kumulus DF/Kossan WG/Microthiol Special Diperse/Webesan WG/Wetsul 0,3-0,5 % i makozeba Mankogal 80/Bevesan 45 M 0,2-0,25%.

Na području RC Negotin, KO Negotin , u zasadima vinove loze, prilikom vizuelnog pregleda utvrđeno je da se, u zavisnosti od vremena zrenja, vinske sorte nalaze u fenofazi po BBCH skali 14-16 (četiri lista razvijeno – šest listova razvijeno). Obzirom da se, po najavama meteorologa, u narednom periodu očekuju padavine, potrebno je zaštititi vinovu lozu od prouzrokovavača pepelnice (*Uncinula necator*) i crne pegavosti (*Phomopsis viticola*) kombinacijom preparata:

- Kumulus (a.m. sumpor) 0,3-0,5% i
- Mankogal 80 (a.m. mankozeb) 0,25%

Raste rizik od infekcije pepelnice vinove loze

PROGNOZNO IZVEŠTAJNA SLUŽBA
ZAŠTITE BILJA
AP VOJVODINE

Potpuno razvijeni cvetni pupoljci maline

Prilikom pregleda zasada primenjeno je i prisustvo lozine lisne grinje (*Eryophyes vitis*) na 10 % biljaka čiji su simptomi vidljivi na 15 % listova.

Radi suzbijanja ove štetočine navedenim preparatima treba dodati i neki od sledećih akaricida:

- Elisa(a.m. buprofezin) 0,06% ili
- Envidor (a.m.spirodiklofen) 0,6 l/ha

Zaštita maline

Na širem području Zlatiborskog okruga zasadi maline se nalaze u fazi potpuno razvijenih cvetnih pupoljka (faza 57 do 59 po BBCH skali). Porast rodni grančica je uglavno zadovoljavajući osim na pupoljcima na kojima je visoka brojnost prezimelih imaga malinine grinja (*Phylloctes gracilis*).

Zasadi maline se nalaze u fazi koja je neposredno pred otvaranje prvih cvetova, koja je i najvažnija sa aspekta zaštite. Ova faza razvoja maline je ranija za 20 i više dana u odnosu na prošlu godinu. Vremenske prilike nisu povoljne za primarne infekcije gljivom *Dydymella applanata*, pa se trenutno ne preporučuju mere zaštite protiv ove bolesti.

Malinina grinja je u fazi intenzivnog polaganja jaja i piljenja prvih larvi. Za njeno suzbijanje u ovoj fazi se preporučuje primena akaricida sa produženim delovanjem, kao što su: Envidor (spirodiklofen) 0,4 l/ha, Nissorun (heksitiazoks) 0,05 %, Ortus (fenpiroksimat) 0,1% ili Sanmite (piribaden) 0,05%.

Početak cvetanja ječma

Pregledom zasada nije utvrđena pojava lisnih vašiju. Na sto pregledanih rodni grančica (na 10 mesta po 10 grančica) ustanovljena su 3 imaga malinog cvetojeda.

Obzirom da se zasadi maline nalaze neposredno pred početak cvetanja preporučuje se zaštita insekticidima, jer u narednom periodu tokom cvetanja nije dozvoljena primena insekticida, niti akaricida.

Za ovu namenu se preporučuje primena insekticida i to: Karate Zeon ili Kozak (a.m. lambda cihalotrin) u koncentraciji 0,03%. ili Afineks ili Tonus (a.m. acetamiprid) 0,025%. Primenom preporučenih insekticida u ovom periodu, rešava se i suzbijanje ostalih štetnih insekata, kao što je malinina muva (*Resseliella theobaldi*).

Potrebno je sprovesti sve mere zaštite pčela i drugih oprašivača, koje podrazumevaju blagovremenu primenu insekticida i akaricida, kao i kosidbu i uklanjanje korova koji cvetaju u zasadu (maslačak i sl.) Poštovanje ovih normi je obaveza proizvođača maline zbog zaštite insekata oprašivača i postizanja kvalitetnog roda maline.

Lisne grinje vinove loze

Lokalitet	Period	Padavine	Dužina vlaženja lista	Srednja dnevna temperatura	Uslovi za infekciju
Irig/Kudoš	24.04. (06h) do 26.04. (10h)	21,8 mm/m ²	52,58 h	5,92°C	jaka infekcija
Novi Slankamen (Surdučki put)	24.04. (00h) do 26.04. (8h)	17 mm/m ²	54,33 h	6,68°C	jaka infekcija
Novi Slankamen (Volarsko polje)	24.04. (06h) do 26.04. (9h)	13,2 mm/m ²	51,50 h	6,61°C	jaka infekcija

ŽITNI BAULJAR

Značajna štetočina ozimih strnih žita

Ova vrsta insekta oštećuje tek iznikle biljke pšenice i ječma. U zavisnosti od vremenskih uslova i brojnosti larvi štete mogu biti velike, a bilo je i godina kada su usevi morali biti presejavani

Piše: Živanka Špirić, dipl. ing., PSS Kikinda

Žitni bauljar (*Zabrus tenebrioides*, Carabidae, Coleoptera) je po režimu ishrane oligofagna štetočina. Štete pričinjava u stadijumu imaga, koji oštećuje biljke u periodu mlečne zrelosti do žetve, odseca klasje ili se penje iz njih i oštećuje zrno a larva koja je glavna štetočina oštećuje usev pšenice i ječma od oktobra do kraja aprila. Larva žitnog bauljara se hrani noću lišćem mladog žita koje iskida na karakterističan način, pojede meke delove a žilice ostanu sklupčane (2).

Ova karabida predstavlja ekonomski značajnu štetočinu ozimih strnih žita. Redovno se javlja u godinama kada u toku jeseni imamo visoke temperature i slabije padavine. Pojavljuje se na parcelama gde je predusev pšenica i u delovima parcela gde se novo posejana pšenica graniči sa parcelom koja je tokom iste godine posejana pšenicom. Ova vrsta insekta oštećuje tek iznikle biljke pšenice i ječma. U zavisnosti od vremenskih uslova i brojnosti larvi štete mogu biti velike, a bilo je i godina kada su usevi morali biti presejavani.

Žitni bauljar je daleko značajniji problem na području Vojvodine, a u neznatnom obimu javlja se i u centralnom

delu Republike Srbije (6). Međutim, njegova ukupna brojnost znatno je niža, nego pre četiri – pet decenija.

Izgled, biologija i ekologija žitnog bauljara

Odrasle jedinke žitnog bauljara su sjajno crne boje sa ledne strane i tamno smeđe sa trbušne, veličine oko 15 mm (2). Larva je blede žućkasta sa izduženim, spljoštenim telom i tamnim pegama na leđima. Ona prolazi kroz tri larvalna stupnja a treći larvalni stadijum može da dostigne dužinu i do 30 mm.

Žitni bauljar ima jednu generaciju godišnje i prezimljava u stadijumu larve. Obično početkom maja one završavaju svoje razviće. Odrasli insekti pojavljuju se u vreme mlečno - voštane zrelosti strnih žita. Posle intenzivnog leta i ishrane povlače se u zemlju na dubinu do 15 – 20 cm gde, 1 – 2 meseca,

Slika br 1. Imago na klasu

provode letnji period mirovanja (2). Obično u prvoj polovini avgusta imago napušta letnju dijavauzu, hrani se, kopulira i počinje sa polaganjem jaja. Jedna ženka položi oko 80 – 100 jaja, krajem avgusta i tokom septembra. Nakon dve nedelje, pile se larve, hrane se tokom jeseni i prezimljavaju u prvom ili drugom uzrastu razvića. Masovno razmnožavanje ove štetočine nastaje kao posledica narušavanja kompleksa agrotehničkih mera pri uzgajanju strnih žita (setva ozimih žita na strnina, kasna žetva žita uz veliko osipanje zrna, kasno odnošenje bala slame sa polja, izostajanje ili kasno ljuštenje strnike, zakašnjanje sa letnjim oranjem, masovno prisustvo korova i samoniklih žita tokom druge polovine leta).

Štetnost žitnog bauljara

Štete u jesen i rano proleće prave larve, dok imago (odrasli insekt) pravi štete u vreme mlečno - voštane zrelosti pšenice. Kratko vreme se imago hrane zrnima žita ne nanoseći značajnija oštećenja a potom se povlači u zemlju. Jedan imago ošteti ukupno do 50 – 60 zrna. Krajem avgusta početkom septembra pile se larve koje se hrane tokom jeseni. Larve pored strukova žita buše vertikalni hodnik dubine do 40 cm u kome pro-

vode veći deo vremena. One najčešće tokom noći izlaze na površinu, te uvlače i uništavaju oskudnu lisnu masu i od oštećenog lišća ostaje samo zgužvana nervatura. Intenzivna ishrana dešava se na temperaturama iznad 10°C.

Simptomi se lako uočavaju u vidu „nestajanja“ mladih biljaka odnosno može se uočiti na parceli proređivanje useva.

Mlade biljke su sa uništenom lisnom masom koja se uočava kao izgriženi ostaci mekog dela tkiva. Žilice su sklupčane i takve biljke uglavnom ne mogu da se oporave ili daju krhljave izdanke sa slabim ili nikakvim prinosem.

Mogućnost suzbijanja žitnog bauljara

Faktori koji ograničavaju reprodukciju žitnog bauljara su niska temperatura i susa tokom polaganja jaja.

Osnovna mera suzbijanja je pridržavanje plodoreda, odnosno izbegavanje ponovljene setve, blagovremena žetva sa što manjim rasturom zrna, iznošenje slame odmah sa parcele, rano ljuštenje strništa ili tanjiranje, uništavanje samoniklih biljaka i izbegavanje rane setve.

Ako se strnina ipak gaje u ponovljenoj setvi, preventivno suzbi-

Slika br 2. Imago *Zabrus tenebrioides*

janje imaga obavlja se krajem avgusta i tokom prve polovine septembra, nakon što imago napusti letnju dijavauzu. U tom trenutku pregledaju se sve površine gde se planira ponovljena setva, utvrdi se brojnost odraslih insekata i tamo gde je neophodno, vrši se suzbijanje pre nego što ženka odloži jaja (5) sa praškovitim preparatima ili u trake ili po celoj površini u količini prema preporuci proizvođača.

Utvrđivanje brojnosti imaga vrši se:

1. Otkrivanjem imaga na samoniklim biljkama (ako u večernjim satima ima prisutnih jedinki bauljara to je znak da treba izvršiti tretman).

2. Postavljanjem bala slame koje imaju funkciju lovnog mamka (postavlja se 10 – 15 bala po dijagonalni bez obzira na veličinu parcele sa 5 – 10 grama praškovitog insekticida i ako ima u proseku 3 i više imaga ispod svake bale, tretman je ekonomski opravdan).

3. Pravljenjem lovnih kanala po dijagonalni parcele (pregledom kanala u dva dana i to ujutro, ako se nadje jedan imago bauljara na rastojanju od deset metara u proseku, biće neophodno sprovesti mere suzbijanja).

Suzbijanje larvi žitnog bauljara preparatima za zaštitu bilja se izvodi tetiranjem u jesen ili u proleće kada se uoče

prva oštećenja na parcelama. Od insekticida se mogu upotrebiti preparati na bazi sledećih aktivnih materija: fention (Lebaycid EC – 50) u dozi od 1l/ha, hlorpirifos

(Pirineks 48 – EC), hlorpirifos + cipermetrin (Nurell – D, Konzul i dr.) u dozi od 1l/ha, bifentrin (Fobos – EC, Talstar 10 – EC i dr.) u dozi od 0,5 l/ha.

Zaključak

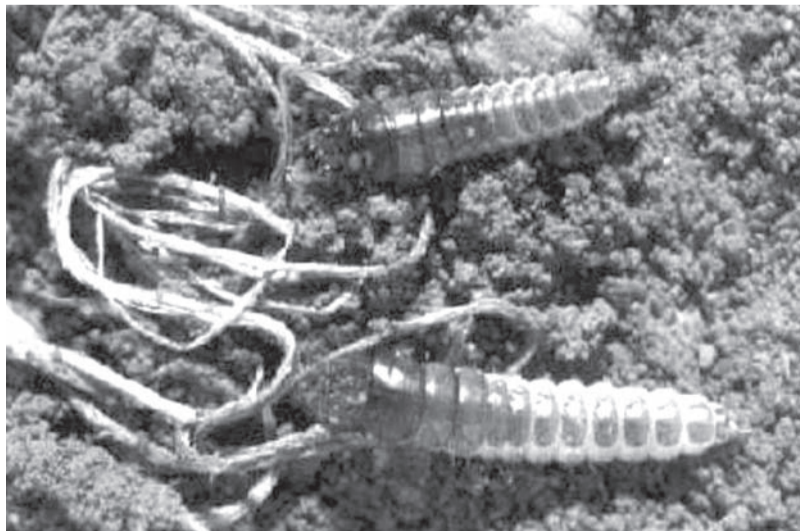
Žitni bauljar (*Zabrus tenebrioides*) je veoma značajna štetočina strnih žita. Svake godine se izvode i hemijske mere zaštite – preventivno suzbijanje imaga i suzbijanje larvi. Prognoza stepena pojave bauljara vrši se na osnovu utvrđivanja brojnosti uzimanjem zemljišnih uzoraka tokom

letnjih meseci. Od mera zaštite najveći značaj ima pravilan plodored, kao i preventivno suzbijanje imaga, pre nego što ženka odloži jaja (kraj avgusta – početak septembra). Hemijsko suzbijanje larvi vrši se tokom jeseni i proleća, pre nego što pričinje značajnije štete a pri temperaturama iznad 10°C.

LITERATURA: (1) Stamenković, S. Naučni institut za ratarstvo i povrtarstvo, Novi Sad (1998): *Pripremiti se za zaštitu od žitnog bauljara, Biljni lekar, god. XXVI, broj: 4. Novi Sad;* (2) Kolektiv autora, Savez društava za zaštitu bilja Jugoslavije, Beograd (1983): *Zabrus tenebrioides (žitni bauljar, crni žitarac, žitni brzec, crni žitarac), Priručnik izveštajne i prognozne službe zaštite poljoprivrednih kultura, 1983., 177 – 180. Beograd;* (3) Stamenković, S., Sekulić, R., Kerešić, T. Naučni institut za ratarstvo i povrtarstvo, Novi Sad; Poljoprivredni fakultet, Novi Sad (1995): *Žitni bauljar – tradicionalna štetočina strnih žita, Biljni lekar, god. XXIII, broj: 5. Novi Sad;* (4) Fotografije preuzete sa sajta: <http://zastitaratarskihbiljaka.blogspot.rs/2014/06/stetocine-psenicestrnih-zita.html>; (5) Stamenković, S. Naučni institut za ratarstvo i povrtarstvo, Novi Sad (1996): *Racionalna zaštita od žitnog bauljara, Biljni lekar, god. XXIV, broj: 4. Novi Sad;* (6) Kerešić, T., Sekulić, R., Stamenković, S., Pero Štrbac i sar. Poljoprivredni fakultet, Novi Sad; Naučni institut za ratarstvo i povrtarstvo, Novi Sad; (2004): *Važnije štetočine ratarskih biljaka u Vojvodini – pojava u 2003. i prognoza za 2004. godinu, Biljni lekar, god. XXXII, broj: 1. Novi Sad.*

Slika br 4. Oštećenja na parceli u usevu strnog žita

Slika br 3. Larva *Zabrus tenebrioides*

BILJEM PROTIV KARCINOMA

Hrskavica ajkule i rak

Pronađeno je ukupno 18 novih supstanci za koje se veruje da imaju značajnu ulogu u imunološkom sistemu ajkule. Među njima je i supstanca skvamalin, koja bi mogla da bude efikasno sredstvo u borbi protiv raka

(Prenosimo izvode iz knjige "Lekovitim biljem protiv karcinoma", autor Momčilo Moci Srećković, Slobomir 2015.)

Istraživanja nam kazuju da je ajkula jedna od retkih vrsta koje nikada ne oboljevaju od maligniteta. Istraživanja ove životinjske vrste, pokazala su da je njihova hrskavica specifične strukture i da je način prehranjivanja ove hrskavice bitno drugačiji od načina ishrane drugih tkiva. Istraživanja su takođe pokazala da sadrži izvesnih proteina u hrskavicama ajkule koje mogu igrati ulogu sprečavanja i proširenja metastaza.

Pronađeno je ukupno 18 novih supstanci za koje se veruje da imaju značajnu ulogu u imunološkom sistemu ajkule. Među njima je i supstanca skvamalin, koja bi mogla da bude efikasno sredstvo u borbi protiv raka.

Riblje ulje se preporučuje kao preventiva protiv raka (rak pluća ili debelog creva). Odavno je poznato

Čaša mleka smanjuje rizik od raka

Aspirin može da se iskoristi u borbi protiv karcinoma creva jer navodi ćelije raka da se same unište. Lekari već znaju da redovno uzimanje aspirina smanjuje rizik od karcinoma za 50. odsto

da ulje iz jetre bakalara podmazuje zgobove a oboleli od reumatskog artisa potvrđuju da im je redovna upotreba tog ulja smanjilo upalu i bolove. Sve ove studije pokazuju uticaj omega-3 na određene bolesti. Znači treba jesti što više ribe, žuto voće (bogato beta-karotinom) i zeleno lisnato povrće (poznato da deluje antikancerogeno), a što manje crvenog mesa.

Hemikalije koje proizvode sunđeri da bi oterali školjke i ostale neželjene uljeze privukli su pažnju naučnika koji tragaju za lekom protiv raka. Jedna hemikalija, nazvana diskodermolid po vrsti sunđera, koja je stvara, blokira proces rasta ćelija. Ova hemikalija utiče na zaustavljanje karcinoma dojke. Još nije razjašnjeno kako dolazi do te pojave, ali površina kancerogenih ćelija može da liči na površinu nekih organizama koje sunđeri smatraju neprijateljima i napadaju ih.

Ako svakog jutra popijete čašu obranog mleka smanjicete rizik od raka – najnovije je otkriće sa Kancer Instituta u Bafalu, država Njujork. Obrano mleko je direktno povezano sa smanjenjem procenta pet vrsta kancera: kancera usta i ždrela, želuca, pluća, creva i debelog creva.

Aspirin može da se iskoristi u borbi protiv karcinoma creva jer navodi ćelije raka da se same unište.

Lekari već znaju da redovno uzimanje aspirina smanjuje rizik od karcinoma za 50. odsto.

Istraživači američke Kompanije za ispitivanje karcinoma pri Univerzitetu u Bristolu, odlučili su da ispituju dejstvo aspirina na ćelije karcinoma da bi tačno utvrdili šta se dešava. Uzgajali su ćelije karcinoma kolona na specijalnoj vrsti plastike i na njih stavili natrijumsalicita, glavni sastojak aspirina. Otkrili su da je to izazvalo samoubistvo ćelija karcinoma.

Apoptoza ili samoubistvo ćelija je jedno od značajnih funkcija će-

lija i lekari danas veruju da zbog neuspeha ćelija karcinoma da se same unište dovodi do njihovog nekontrolisanog rasta. Utvrđeno je istovremeno da je salicilat usporio

opšti rast tumora. Ovo je značajan napredak u aktiviranju leka protiv raka u debelom crvu, smatraju stručnjaci.

(Nastaviće se)

Stari recepti Pasulj prebranac

Za pripremanje prebranca tradicionalno se koristi krupni beli pasulj, može druga sorta, koja vam je pri ruci. U dobar prebranac mora se dodati puno crnog luka i mora da "pliva u ulju". Jelo je ukusno i zasitno bez mesa, ali neće škoditi ako mu se dod slanina, kobasice ili suvo meso.

Potrebno je: 500gr krupnog belog pasulja, 1,5kg crnog luka (može i malo praziluka), 500ml ulja, kašika aleve paprika, so, biber

Priprema: Pasulj otrebiti, pa ostaviti preko noći potopljenog u vo-

di. Ujutro vodu ocediti i prosuti, pa naliti novom vodom. Dodati prstohvat sode bikarbone, 3 glavice sitno seckanog crnog luka i kuvati, otprilike jedan sat. Pasulj je kuvan kada

voda pobeli. Trebalo bi zrna da ostanu cela. Pasulj se posoli na kraju.

Za to vreme iseći kilogram ipo luka na rebarca, može se staviti i pola crnog luka, pola praziluka, pa dugo pržiti na ulju, na umerenoj temperaturi, dok postane staklast. Na kraju začiniti alevom paprikom, solju i biberom, ko voli dodate i ljutu papriku.

U nauljenu vatrostalnu posudu ili đuveč ređati red pasulja, red luka, odozgore treba da bude pasulj. Sve prelići sa dosta ulja (jer pasulj će upiti ulje), pa staviti u rernu da se zapeče. Prebranac je podjednako ukusan i topao i hladan.

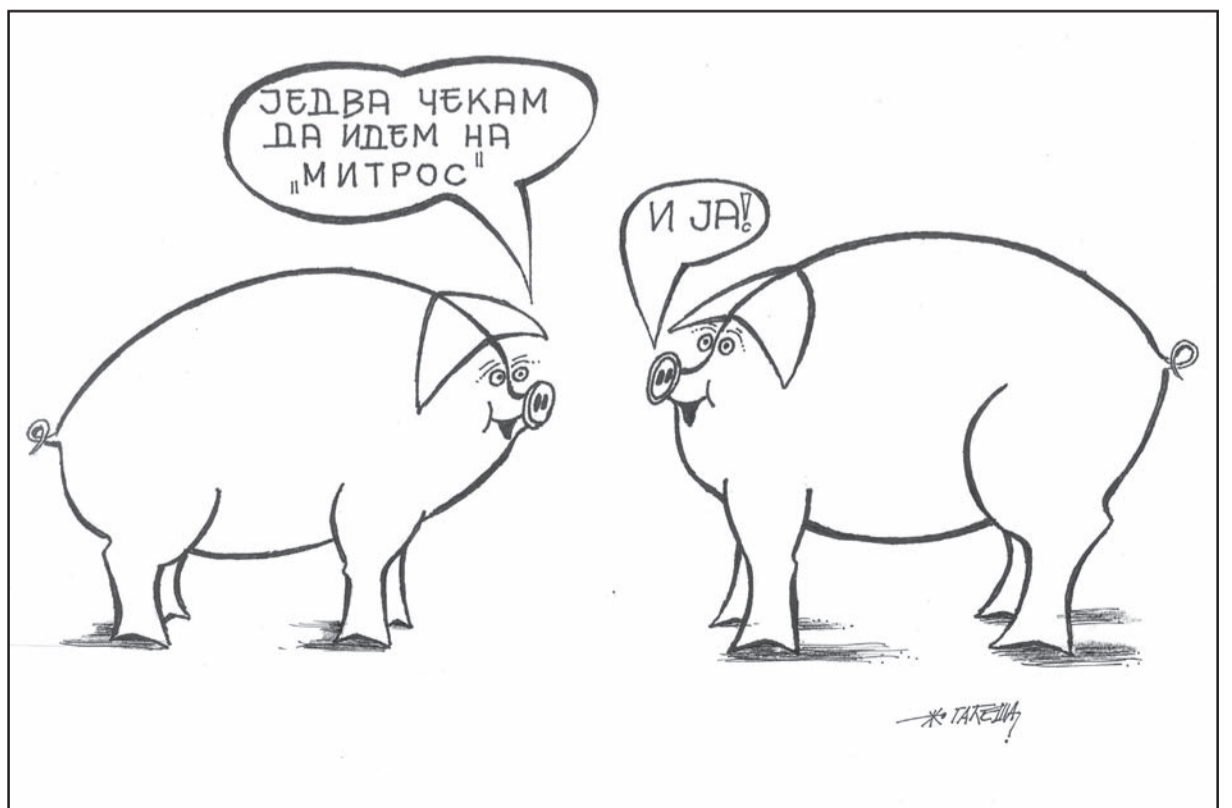
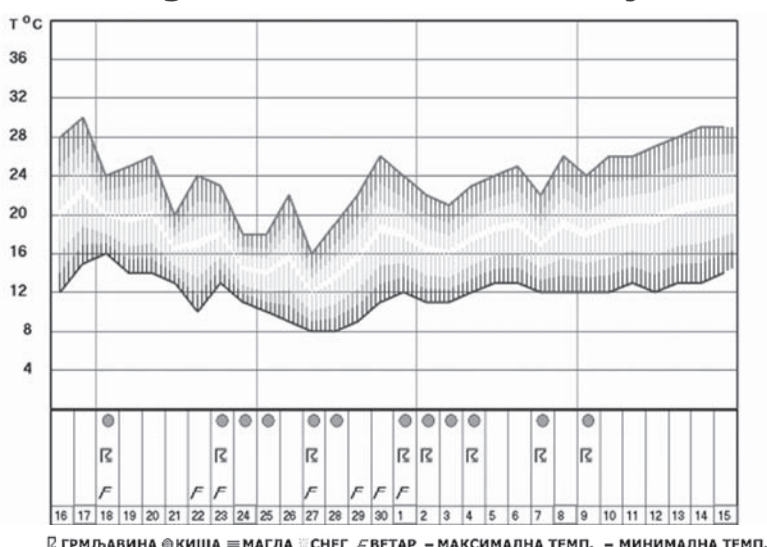
VREMENSKA PROGNOZA ZA NAREDNI MESEC

Majske kiše

Srednja minimalna temperatura vazduha u maju imaće vrednosti u granicama višegodišnjeg proseka, pri čemu će njena vrednost u proseku biti viša za oko 0.30S u odnosu na višegodišnji prosek. U Beogradu i široj okolini predviđa se vrednost majske srednje minimalne temperature vazduha od 13.30S. Srednja maksimalna temperatura vazduha u maju biće u granicama višegodišnjeg proseka, sa vred-

nostima u proseku višim za oko 0.40S u odnosu na višegodišnji prosek. U Beogradu i široj okolini srednja maksimalna temperatura vazduha tokom maja biće oko 24.40S. Srednja količina padavina tokom maja biće u granicama višegodišnjeg proseka sa vrednostima u proseku nižim za oko 6 mm u odnosu na višegodišnji prosek. U Beogradu i široj okolini srednja majska količina padavina iznosiće oko 44 mm.

Prognoza vremena do 15. maja

Promet roba na Produktnoj berzi

od 18.4. do 22.4. 2016.

Najvažnije iz protekle nedelje:

- Rast cene kukuruza
- Rast cena na svetskim berzama

Za razliku od prethodne nedelje, kada se celokupno trgovanje odvijalo samo u prva dva dana u nedelji, u proteklom nedeljnom periodu celokupno trgovanje se odigralo u poslednja dva radna dana. Prva polovina nedelje, protekla je u pravom licitiranju pre svega oko cene kukuruza, pa potom i ostalih roba. Kada se prvi kupoprodajni ugovor realizovao, to je bio signal da se tržište "otvori", pa je tako realizovan ukupni promet na nedeljnom nivou od 1.075 tona, ili za 30,30%

više u odnosu na prethodnu nedelju, a što je efekuiralo vrednosnim prometom od 19.986.500 dinara, što je rast od 25,72% u odnosu na upoređujući podatak iz prethodne nedelje.

Cena kukuruza je protekle nedelje dostigla svoj ovosezonski maksimum. Kada je malo ko očekivao, cena kukuruza je počela naglo da raste. Ključni, fundamentalni tržišni faktori svakako ne mogu značajnije da se promene u tako kratkom vremenskom periodu, pa ovaj veliki

Pregled zaključenih i ponuđenih količina, kao i dijapazon zaključenih i ponuđenih cena poljoprivrednih proizvoda tokom protekle nedelje, dati su u sledećoj tabeli:

ROBA	PONUĐENA KOLIČINA (t)	CENA PONUDE DIN/KG SA PDV-OM	ZAKLJUČENA KOLIČINA (t)	ZAKLJUČENA CENA DIN/KG SA PDV-OM	PROMENA U ODNOSU NA PRETHODNU NEDELJU
Kukuruz, rod 2015.	1.075	18,48-18,70	1.075	18,48-18,70	+5,28%
Pšenica, rod 2015.	300	18,70-19,25	-	-	-

PRODEX

Kao i prethodne nedelje na „Produktnoj berzi“, trgovalo se samo na tržištu kukuruza. Isključivi razloga povećanog obima prometa na ovom tržišnom segmentu je značajniji rast cene kukuruza.

Cena žutog zrna je sredinom nedelje prvo otišla na 16,80, pa na 16,85, da bi do kraja nedelje dostigla nivo od 17,00 din/kg, bez PDV-a.

Ovakav izražen rast cene kukuruza za nedelju dana, od 0,80

din/kg, u vremenskom intervalu petak prošle – petak ove nedelje, direktno je pruzrokovao da aktuelna vrednost PRODEX-a, od 204,47 indeksnih poena, bude za 2,66 indeksnih poena viša nego prošlog petka. Ujedno današnja indeksna vrednost ovog pokazatelja predstavlja rekordnu vrednost za 2016.godinu, što je uslovljeno rekordnom aktuelnom cenom kukuruza prošlogodišnjeg roda.

cenovni skok treba pre svega potražiti u povećanoj izvoznoj tražnji i to pre svega kod onih izvoznika koji užurbano popunjavaju barže kako bi izbegli vanredne troškove zbog neblagovremene isporuke robe. Kako drugačije objasniti cenovni rast ove robe od 5,28% u roku od samo nedelju dana. Realizovana prosečna cena trgovanja iznosi 18,59 din/kg (16,90 bez PDV), a cena od 17,00 din/kg koja je realizovana na samom kraju nedelje, je apsolutni cenovni pik ove robe od početka ekonomske godine, odnosno od oktobra prošle godine.

Cenovni skok kukuruza treba potražiti u povećanoj izvoznoj tražnji i to pre svega kod onih izvoznika koji užurbano popunjavaju barže kako bi izbegli vanredne troškove zbog neblagovremene isporuke robe

Na tržištu pšenice je mnogo mirnije. Međutim, činjenica da preko berze nije zaključen ni jedan ugovor u nedelji za nama, ne znači da se na ovom tržištu ne dešava ništa. Naprotiv, sve ponude, ali i kotirani nalozi kupovine, takođe ukazuju na rast cene ove robe i to u vrlo pri-

bližnoj korelaciji sa rastom cene kukuruza. Statistički posmatrano, nalazimo se u periodu kada je cena kukuruza veća od cene pšenice, ali sve su indicije da će posle prvog zaključenog kupoprodajnog ugovora cena pšenice u najmanju ruku dostići cenu kukuruza.

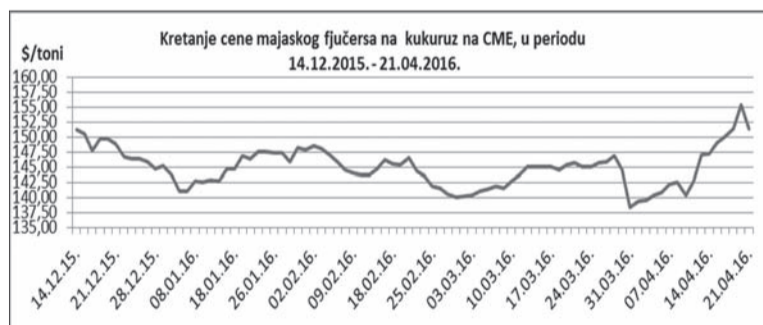
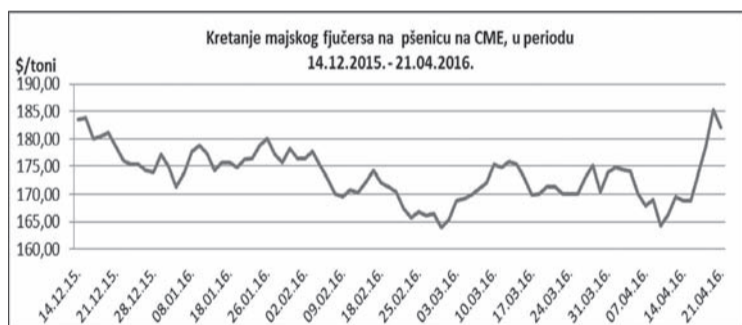

Cene poljoprivrednih proizvoda u protekloj nedelji na vodećim robnim berzama su bile sledeće:

PREGLED DNEVNIH PROMENA CENA NA CME GROUP, MAJSKI FJUČERS 2016.					
	ponedeljak	utorak	sreda	četvrtak	petak
Pšenica	168,88 \$/t	173,65 \$/t	178,65 \$/t	185,27 \$/t	182,11 \$/t
Kukuruz	148,97 \$/t	149,99 \$/t	151,33 \$/t	155,35 \$/t	151,33 \$/t

BUDIMPEŠTA	
PŠENICA	KUKURUZ
142,76 EUR/t (futures avg 16)	141,79 EUR/t (futures maj 16)

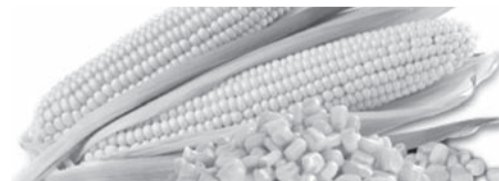
EURONEXT PARIZ	
PŠENICA	KUKURUZ
153,25 EUR/t (futures maj 16)	163,00 EUR/t (futures jun 16)

Na tržištu žitarica je u protekloj nedelji bilo svežih vesti. Međutim, cene sa obe strane Atlantika su beležile nagli rast. Fundamentalni faktori su ostali nepromenjeni za tekuću sezonu, kao i za narednu, ali se trenutno nisu uzimali u obzir kod trgovaca. Finansijski fondovi su bili ti koji su pre svega kupovali

velike količine i stvarali pritisak na strani tražnje. Na samom kraju nedelje su psihološki i tehnički faktori, uz uzimanje profita, uticali na pad cene.

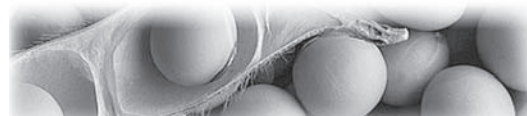
U odnosu na kraj prošle nedelje cena pšenice u Čikagu je veća za 7,83%, a kukuruza za 2,78%.

PREGLED DNEVNIH PROMENA CENA NA CME GROUP					
	ponedeljak	utorak	sreda	četvrtak	petak
Soja, zrno, maj 16	351,28 \$/t	350,62 \$/t	362,08 \$/t	370,97 \$/t	374,28 \$/t
Sojina sačma, maj 16	295,90 \$/t	293,00 \$/t	305,10 \$/t	3118,90 \$/t	325,20 \$/t

Kao i na tržištu žitarica, robe iz soja kompleksa su takođe zabeležile rast. Skok cena je posledica pada dolara i za-brinutosti oko poplava u Argentini i suše

u nekim delovima Brazila, što bi moglo da umanjí proizvodnju. Soja sa majskom isporukom je skuplja za 7,45%, a sojina sačma za čak 12,10%.

Dešavanja na američkim berzama su se odrazila i na kretanje cena na evropskim berzama, doduše u značajno manjem obimu, jer su fundamentalni elementi ipak imali značajniji uticaj. U Budimpešti je pšenica skuplja za 3,49%, a kukuruz za 0,90%. U Parizu je pšenica jeftinija u odnosu na kraj prošle nedelje za 0,32%, dok je kukuruz skuplji za 4,32%.

E-mail: nsberza@eunet.rs,
internet sajt: www.proberza.co.rs
INFO SLUŽBA
021/443-413 od 7³⁰ do 14³⁰

SPONZOR
Francuski hibridi kukuruza i suncokreta
Limagrain d.o.o.
21000 Novi Sad, Radnička 30a
Tel: 021/4750-788; Fax: 021/4750-789
miroslav.sidor@limagrain.com
branimir.alivovodic@limagrain.com
www.limagrain.rs

*Objavljeni nedeljni ponderi cena nisu zvaničan podatak, usled činjenice da su obuhvaćeni podaci o trgovanju do trenutka štampanja informatora.

MARTINCI • JELENA ERIĆ, VLASNICA FARME SVINJA

Već 15 godina u porodičnom biznisu

- U ovom poslu sam se našla sasvim slučajno, kada smo od brata iz Pećinaca dobili prasice za uslužni tov. Nakon što smo mu isporučili tu prvu turu, krenuli smo sa krmačama

Iako je po struci veterinarski tehničar, **Jelena Erić** iz Martinaca nema ni jednog dana radnog iskustva u svojoj struci, jer se zajedno sa svojim suprugom **Zoranom** već 15 godina bavi uzgojem svinja. Trenutno imaju 16 krmača, a po turnusu hrane 20

komada. Obrađuju 32 hektara zemlje, na kojoj proizvode svu potrebnu hranu za svinje, tako da su "zatvorili" ceo ciklus proizvodnje. Jelena i Zoran kažu da se od tog posla do sada moglo dobro živjeti, s obzirom da je svinjarstvo kategorija gde se najbrže može oploditi kapital,

Jelena Erić, vlasnica farme iz Martinaca

a i uvek su imali siguran plasman, kod klanice "Đurđević".

- U ovom poslu sam se našla sasvim slučajno, kada smo od brata iz Pećinaca dobili prasice za uslužni tov. Nakon što smo mu isporučili tu prvu turu, krenuli smo sa krmačama. Držali smo ih onako na primitivan način, na slami, pod sijalicom i pod čardakom, najpre jednu, pa dve, tri, sve dok nam to nije "ušlo u krv". Sreća pa su te 2000-te bile dobre godine za svinjarstvo tako da smo mogli da napravimo obore i sve objekte koji nam za ovaj posao trebaju, od prasilišta

pa do renoviranja tovilista. Sada je situacija u svinjarstvu postala teža nego ranije, ali nema povratka, radićemo ovo i dalje, jer smo mnogo uložili u ovaj posao i nemamo u planu da se bavimo nijednom drugom delatnošću - kaže Jelena Erić iz Martinaca i dodaje da ovaj posao zahteva neprekidan rad dan i noć.

A da bi zaštitili male i srednje poljoprivredne proizvođače, kojima pretila opasnost da u narednom periodu, ukoliko i dalje ostanu neorganizovani, budu ugašeni, Zoran je zajedno sa ostalim uzgajivačima svinja nedavno osnovao Asocijaciju stočara Srema i Mačve.

- Pridružili su nam se i poljoprivrednici iz Fruškogorja, iz Divoša, Čalme, Bingule, Erdevika. Mi svi imamo zajednički cilj, a to je da opstanemo na tržištu i da se i dalje bavimo ovom proizvodnjom. Osim toga, želimo da edukujemo naše članove, posebno mlade, kako bi oni ostajali na selu i bavili se ovim poslom. Imamo u planu da napravimo dogovor oko zajedničkog nastupa na tržištu i da se upoznamo sa novim merama koje nas očekuju na putu ka Evropskoj uniji. Mislim da samo kroz zajedničko delovanje možemo da budemo partner u pregovorima sa vladom, a u vezi cene naših poljoprivrednih proizvoda. U tom pravcu nedavno smo napravili i predlog mera koje smo prosledili pomoćniku ministra poljoprivrede. Tražili smo da se kao mera zaštite domaćeg tržišta uvedu prelevmani

Zoran Erić iz Martinaca

koje treba povećati na 50 dinara po kilogramu na uvoz živih svinja, mesa i prerađevina od mesa i proizući im trajanje do kraja 2016. godine. Osim toga tražimo, takođe, i donošenje nacionalnog zakona o sigurnosti hrane, kao i da se rad veterinarsko-inspekcijskih službi podigne na viši nivo, te da se u radnjama vidno obeleži domaće i uvozno meso - kaže Zoran Erić, uzgajivač svinja iz Martinaca, predsednik Asocijacije stočara Srema i Mačve.

S. Mihajlović
foto: M. Mileusnić

Jelena na svakodnevnom poslu

ŠID • VOJIN STEPANČEVIĆ, RATAR I STOČAR

Za optimizam preostalo malo vremena

- Mislim da nema goreg stanja za poljoprivredu od ovoga kakvo je sada. Mi ne možemo parirati Evropi i Zapadu, oni su pitanje poljoprivrede rešili pre skoro dva veka, a mi još uvek nemamo ni koncepciju šta i kako treba da sejemo, nego radimo sve stihijski - kaže poljoprivrednik iz Šida Vojin Stepančević

Poljoprivredni proizvođač iz Šida **Vojin Stepančević** obrađuje trenutno preko 100 jutara zemlje, od čega je pola u njegovom vlasništvu, dok polovinu uzima u arendu. Zemlju je nasledio od roditelja, kao i poljoprivredne mašine, a uzgaja žito, soju, kukuruz i lucerku. Pre nekoliko godina sejavao je i repu i suncokret, ali - kako kaže, od repe je odustao jer je prihod nesiguran.

- Uvek sejem kulture koje daju najveći prihod, a koristim kvalitetne hemijske preparate i semena. Ništa ne žalim, sve ulažem i finansiram sasvim sam, jer su moje njive i prinosi moje ogledalo. Ipak, kada na kraju podvučem crtu - meni ne ostane gotovo ništa. Unapred znam šta me čeka, rodilo ne rodilo, meni se isto piše. A ulaganja u poljoprivredu uvek postoje, recimo, sada bih trebao da obnovim mehanizaciju, a nemam s čime. Kamate na kredite su velike, pa se ne isplati ni da ih uzimam, a i nisam pristalica zaduživanja. Mi seljaci smo došli u takvu situaciju da budemo srećni ako uspemo da vratimo ono što uložimo, jer više ne možemo biti čak ni na pozitivnoj nuli. Recimo, lane je bila dobra godina za pšenicu, uljanu repicu i suncokret, dok je soja podbacila, a kukuruz je bio u nekim prosečnim okvirima. Država je preputala da cene poljoprivrednih proizvoda formiraju veliki zemljoposednici, a trebalo bi da bude obrnuto. Jer, 90 posto seljaka obrađuje u proseku 30 hektara oranica, sa mehanizacijom starom 25 i više godina. A ti "sitni" poljoprivrednici upravo i čine temelj ove države, a ne ovi veliki zemljoposednici. Kod nas se samo priča o tome kako je na Zapadu, a ne

Vojin Stepančević, poljoprivrednik iz Šida

gleda se kakvo je stanje kod nas. Ministarstvo poljoprivrede na sve to čuti, ali nam je duboko zavuklo ruke u džepove, jer smo mi poslednjih nekoliko godina bukvalno osiromašili i u velikoj meri postali socijalni slučajevi u ovoj zemlji. Zato sam sve više razočaran, jer sve planove koje imam u ovakvim okolnostima ne mogu da ostvarim. Osim toga, razočaran sam i kad vidim ko je sve došao u posed zemlje i na koji način i kako obrađuje tu zemlju - sa ogorčenjem komentariše Vojin uslove u kojima rade poljoprivrednici.

Prema njegovom mišljenju, država bi trebala da ima takvu strategiju da ograniči maksimum zemljišta, te da okosnica poljoprivrede bude porodično gazdinstvo od nekoliko članova. Kaže da je trgovačko izvoznici lobi veoma jak i da radi sve na štetu poljoprivrednika,

iako su seljaci izgradili ovu zemlju.

- Cena kilograma svinjskog mesa ne sme biti ispod dva evra, a svi znamo koliko nisko je pala u poslednjih nekoliko godina, Zato je meni svinjac prazan već treću godinu za redom. Držim samo goveda, trenutno imam 24 komada, ali se ni to više ne isplati, jedino je još ratarstvo na granici rentabilnosti. Ako država ne preduzme neke hitnije mere, mislim da će situacija uskoro za nas biti jako teška. Po prirodi sam optimista, jer da nisam takav ne bih ovo ni radio, ali mislim da jako malo vremena ostaje za optimizam. Gore od ovoga kako je sada za poljoprivredu nema. Mi ne možemo parirati Evropi i Zapadu, jer su oni pitanje poljoprivrede rešili pre skoro dva veka, a mi još uvek nemamo ni koncepciju šta i kako treba da sejemo, nego radimo sve to stihijski. Država bi trebalo minimalno

U štali ima 24 krave

dati svima 500 evra po hektaru, jer ovo što sad daje nisu subvencije, nego socijalna pomoć. Po mom mišljenju, trebaju da se naprave neke skale kojih bi se držala pridržavala prilikom isplata subvencija, jer je ovako isplato nepravedno. Trebali su da pomognu onim seljacima koji imaju do 50 hektara zemlje, zatim onima koji obrađuju od 50 do 100 hektara, dok za one koji bi se našli u trećoj kategoriji, a to su zemljoposednici sa više od 100 hektara zemlje, ne bi trebalo da bude nikakvih subvencija. A po ovome kako su oni uradili, ispada da su najviše na subvencijama profitirali oni koji su imali najveći broj hektara - ističe Vojin Stepančević iz Šida.

Njegovi planovi su da dođe do sto hektara vlastite zemlje i stotinak goveda, jer smatra da u takvim okolnostima jedna porodica može da živi sasvim solidno. Međutim, za to

je, tvrdi, neophodna pomoć države i dodaje da se plaši da bi na način kako je uništena industrija isto tako mogla biti uništena i poljoprivreda.

S. Mihajlović
foto: M. Mileusnić

